

FILOSOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

ČERNÝ REALISMUS V SOCIÁLNĚ
ORIENTO VANÝCH HRÁCH PLASTELÍNA A
ČERNÉ MLÉKO URALSKÉHO DRAMATIKA
VASILIJE SIGAREVA

BLACK REALISM IN SOCIALLY ORIENTED
PLAYS PLASTICINE AND BLACK MILK WRITTEN
BY THE URAL PLAYWRIGHT VASILY SIGAREV

Bakalářská práce – v českém jazyce

VYPRACOVALA: Barbora Slezáková

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Martina Pálušová

2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 14. 12. 2011

Podpis

Děkuji Mgr. Martině Pálušové, za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

---

podpis

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 OSOBNOST A TVORBA VASILIJE SIGAREVA.....	7
2 COOL DRAMATIKA A JEJÍ HLAVNÍ RYSY.....	9
3 “ČERNUCHA”.....	12
3.1 Obraz životního dna v současné ruské společnosti.....	15
4 PLASTELÍNA.....	17
4.1 Námět hry.....	19
4.2 Postavy.....	20
4.2.1 Maxima a ONA.....	20
4.2.2 A další – другие.....	22
4.3 Děj dramatu.....	24
4.4 Kompozice.....	26
4.4.1 Scénické poznámky v dramatu Plastelína.....	27
4.5 Jazyk dramatu.....	29
4.6 Čas a prostor.....	31
4.7 Témata.....	31
4.7.1 Téma dospívání.....	31
4.7.2 Téma lásky a mezilidských vztahů.....	32
4.7.3 Téma smrti.....	34
4.8 Název.....	35
4.8.1 Motto.....	35
5 ČERNÉ MLÉKO.....	37
5.1 Postavy.....	38
5.1.1 Левчик и „Мелкий“, она же Шура.....	38
5.1.2 Ostatní postavy.....	39
5.2 Děj Černého mléka.....	40
5.3 Kompozice a jazyk dramatu.....	42
5.4 Prostor a čas hry.....	45
5.5 Témata.....	47
5.5.1 Město versus vesnice.....	47
5.5.2 Sebeuvědomění v jinak rutinním toku života.....	48
5.6 Název dramatu.....	50

6	CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNĚ ORIENTO VANÝCH DRAMAT....	51
7	ČERNÝ REALISMUS V SOCIÁLNĚ ORIENTO VANÝCH HRÁCH....	52
	VASILJE SIGAREVA	
	ZÁVĚR.....	54
	SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	PE3IOME.....	57
	ANOTACE.....	63

ÚVOD

Tato práce je zaměřena na dílo jedné z nejvýraznějších osobností současného divadelního světa. Mladý ruský dramatik Vasilij Sigarev se díky svým drsným a zároveň upřímným divadelním textům stal neobyčejně známým nejen v Rusku, ale také po celé Evropě.

V naší práci se budeme zabývat jeho dramatickou tvorbou a především jeho zcela neobvyklým pojetím černého realismu, jehož estetikou se Vasilij Sigarev hojně inspiruje. Jeho hry jsou také doplněny o osobitou poetiku.

Proto jsme pro naši práci zvolili metodu analýzy divadelních her, pomocí kterých se pokusíme poukázat na specifické prvky černého realismu v dramatech *Černé mléko* a *Plastelína*.

Při analýze budeme vycházet ze samotných dramatických textů, z odborné literatury věnující se teorii a historii dramatu a z internetových zdrojů.

Vasilij Sigarev píše především sociálně orientovaná dramata, která mají kořeny ve filozofickém dramatu *Na dně* Maxima Gorkého. Vytváří svým způsobem sociální studie. Proto také v kapitole nazvané *Charakteristika sociálních dramát*, uvádíme srovnání dvou námi vybraných dramát Vasilije Sigareva a dramatu *Na dně* z hlediska obrazů postav a prostředí, ve kterém žijí.

K analýze jsme vybrali hry *Plastelína* a *Černé mléko*, jelikož právě díky nim se Vasilij Sigarev dostal do povědomí diváků a divadelních kritiků.

Vzhledem k faktu, že autor ve svých dílech čerpá do určité míry z vlastních prožitků a zkušeností, považujeme za důležité zabývat se také autobiografickými údaji Vasilije Sigareva. V dramatech nalezneme i obrazy založené na reálných zážitcích samotného autora nebo jeho přátel. Specifickým rysem těchto her Vasilije Sigareva je, že své příběhy zasazuje do prostředí ruské provincie, kde sám vyrůstal.

Vasilije Sigareva proslavila dramata, která zobrazují svět a společnost jako rozpadající se a zmítanou všemi neduhy moderní doby. Proto věnujeme kapitole také specifickým rysům „černuchy“, tedy černého realismu a cool dramatu jako dvou paralel. Jelikož tvorba Vasilije Sigareva bývá často zařazována k východní podobě cool dramatu.

Cílem naší práce je poukázat na specifické prvky černého realismu ve vybraných hrách Vasilije Sigareva.

1 OSOBNOST A TVORBA VASILIJE SIGAREVA

Vasilij Sigarev - dramatik, scénárista a režisér, je v současné době autorem dvaceti divadelních her, které se objevují v divadlech nejen po celém Rusku, ale jsou velmi dobře známy, stejně jako jejich autor, po celém světě.

Tvorba tohoto mladého ruského dramatika bývá zařazována do takzvané Uralské nebo také Koljadovy školy a je považována, díky své bezvýchodnosti, za ruskou obdobu cool dramatiky.

Vasilij Sigarev se narodil 11. ledna roku 1977 v uralském městě Verchňaja Salda v Sverdlovské oblasti, kde také chodil na základní a střední školu. Poté začal studovat biochemii na Pedagogickém institutu v Nižním Tagilu, záhy však studium ukončil. Po přečtení novinového inzerátu o kurzech tvůrčího psaní, do kterých byli přijímáni noví studenti, školu ve třetím ročníku opustil a v roce 1997 byl přijat na Jekatěrinburský národní divadelní institut do dramatického kurzu tvůrčího psaní Nikolaje Koljady, ten je jednou z nejvýraznějších osobností současné ruské dramatiky. Do té doby Vasilij Sigarev nic kromě několika básní a povídek do šuplíku nenapsal. Vstup do kurzu Nikolaje Koljady byl však podmíněn. Mladí spisovatelé se museli přeorientovat na psaní divadelních her, což Vasilije Sigareva rozhodně neodradilo. Spíše naopak, pro divadlo se doslova nadchnul.¹

Nikolaj Koljada později popsal první setkání se svým žákem Vasilijem Sigarevem a jeho prvotní tvorbou v časopise Современная драматургия. „*Vasilij Sigarev se hlásil do mého kurzu na jekatěrinburském Státním divadelním institutu s krátkou hororovou povídkou.*“ ... „*Povídka se mi zalíbila a pozval jsem autora k přijímacím zkouškám. Když na pohovoru dvacetiletý kluk, který v povídce udělal hromadu pravopisných chyb, ze sebe začal chrlit citáty z Freuda, Nabokova, Schopenhauera a dalších spisovatelů, jejichž jména jsem slyšel poprvé, zamyslel jsem se, prohrábl si vlasy a přijal Vasju do kurzu.*“²

Sigarev se záhy projevil jako jeden z nejvýraznějších talentů, který se učil umění dramatu pod vedením Nikolaje Koljady.

¹ [2011-12-14] dostupné z WWW: <http://host.divadlo.cz/art/clanek-tisk.asp?id=5180>

² KOLJADA, Nikolaj. Tereza Krčálová (překlad). Student: [online] [cit. 2001-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>

Dnes žije Vasilij Sigarev v Jekatěrinburgu a pracuje jako redaktor v literárním časopise Ural magazine.³

Dramatickou tvorbu Vasilije Siagreva můžeme rozdělit do dvou skupin. Do první patří díla inspirovaná klasickou literaturou: *Пышка (Kulička)* - dramatizace povídky Maupassanta, *Вождь малиновопиджаковых (Vůdce malinových sak)* - podle O'Henryho prózy, *Метель (Metelice)* - na motivy povídky A. S. Puškina a další.

Druhou skupinu tvoří díla psaná estetikou „černuchy“ jako například *Замочная скважина (Klíčová dírka)* - debutová hra, *Семья вурдалака (Upírova rodina)*, *Киднэппинг по-новорусски или (Velitel tlustokožců)*, *Агасфер (Ahasver)*, *Любовь у сливного бачка (Láska u záchodové nádržky)*, *(Фантомные боли) Fantomové bolesti*, *Яма (Jáma)* - dokumentární hra napsaná na objednávku moskevského festivalu Dokumentární divadlo.⁴

Mnoho dramát Vasilije Sigareva bylo také uvedeno v českých divadlech. Kromě jeho nejznámějších a také nejčastěji inscenovaných her *Plastelína* a *Černé mléko*, které měly obě svoji českou premiéru v roce 2004, pouhého půl roku po sobě, se u nás také objevila méně známá dramata, v překladech Terezy Krčálové, například *Русское лото (Ruské loto)*, které bylo zinscenováno v režii Petra Veselého ve Studiu Z Městského divadla Zlín.

Česká premiéra tragikomedie *Детектор лжи (Detektor lži)* proběhla ve Středočeském divadle Kladno, v režii Nikolaje Peneva a poté ji nastudoval divadelní spolek Kašpar v pražském divadle v Celetné. Drama *Божьи коровки возвращаются на землю (Berušky se vrací na zem nebo Sluněčka sedmítečná se vrací na zem)* bylo zinscenováno v pražském divadle DISK.

Vasilij Sigarev není pouze autorem dramát, ale v poslední době si také vyzkoušel pozici filmového režiséra. Film *Волчок (Vlček - 2009)*, který získal nejvyšší ocenění na festivalu ruských filmů *Kinotavr* v Soči v červnu roku 2009, natočil Vasilij Sigarev jako svůj režijní debut.⁵ Čeští diváci se mohli s tímto filmem seznámit na Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary v roce 2004.

---

³ [2011-12-14] dostupné z WWW: <http://host.divadlo.cz/art/clanek-tisk.asp?id=5180>

⁴ [2011-12-14] dostupné z WWW: <http://host.divadlo.cz/art/clanek-tisk.asp?id=5180>

⁵ [2011-12-14] dostupné z WWW: <http://www.kviff.com/cz/filmy/archiv-filmu-detail/20092622-vlcek/#aboutDirectorAnchorAddressJS>

2 COOL DRAMATIKA A JEJÍ HLAVNÍ RYSY

Než přejdeme k samotné analýze námi vybraných dramát Vasilije Sigareva, je nutné si přiblížit cool dramatiku a její hlavní rysy, jelikož tvorba Vasilije Sigareva bývá považována za její ruskou obdobu.

Díky *Černému mléku* a *Plastelíně* se Vasilij Sigarev stal jedním z nejvýznamnějších představitelů tohoto moderního stylu dramatu, následně se tedy zaměříme na analýzu těchto dvou divadelních her.

Před samotným seznámením s cool dramatikou a jejími hlavními rysy se krátce zastavíme u terminologie používané pro tento typ dramatu.

Anglické slovo cool (coolness), znamenající chlad, rezervovanost, bezcitnost, ironickou odtažitost přesně vystihuje hlavní myšlenku tohoto moderního směru dramatického umění. V této souvislosti se můžeme setkat také s výrazem *in-yer-face*, který byl převzat z amerického slangu sportovních žurnalistů a do divadelního a všeobecně uměleckého prostředí se postupně dostal na přelomu osmdesátých a devadesátých let. Poprvé se tento termín v divadelním světě objevil v textech anglického divadelního teoretika a kritika Alekse Sierze. Do širokého povědomí se dostal později díky jeho knize *In-Yer-Face Theatre*, ve které bylo cool drama definováno jako⁶ „*drama, které chytí publikum pod krkem a třese jím tak dlouho, dokud nezaznamená odezvu.*“⁷

Divadlo typu *in-your-face* nebo-li *in-yer-face* vyjadřuje estetiku extrémů, má tendence diváka šokovat, zatřást s ním, probudit ho z letargie, je drzé, agresivní, provokativní zároveň v něm však nalezneme cynickou lhostejnost ke všemu a ke všem. Šokuje diváka svými extrémně otevřenými, emocionálně vypjatými obrazy i jazykovou expresivitou.⁸

Označení „cool“, je typické především pro britskou dramatiku. V rámci pojmenování tohoto moderního dramatického hnutí se ale také můžeme setkat s názvy: „*divadlo nové krutosti, neojakubská dramatika, drama krve a spermatu, divadlo městské nudy, nihilistická dramatika*“⁹. S těmito názvy se setkáváme

---

⁶ [2001-12-14] dostupné z WWW: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/kongres/tretiI/57.pdf>

⁷ „*drama that takes the audience by the scruff of the neck and shakes it until it gets the message*“ (pracovní překlad vytvořený autorkou) SIERZ, Aleks.: *In-Yer-Face Theatre*, British Drama Today, 1st edition, Faber and Faber, London 2001

⁸ [2001-12-14] dostupné z WWW: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/kongres/tretiI/57.pdf>

⁹ KŘIVÁNKOVÁ, Blanka.: Cool and after?. Londýnské jaro 2002. Svět a divadlo, 13, 2002, č. 3., s. 74

v dalších zemích Evropy, ve kterých se tento styl dramatického umění velmi rychle uchytíl a rozvíjel s většími či menšími odchylkami.

Pod termín cool dramatika jsou všeobecně zahrnovány divadelní díla generace mladých evropských autorů poloviny devadesátých let dvacátého století, které spojovala spřízněnost věková a tematická.¹⁰

Jejich tvorba přinesla na jeviště kontroverzní a dosud tabuizovaná témata, která ve spojení s drsnými výrazovými prostředky u diváků nejednou vyvolala šok. Hlavním záměrem cool dramatu však není šokovat, ale zobrazit pravdivě a přesně mezilidské vztahy v současné společnosti.

Odkryla se témata sexu, a to především homosexuálního, hledání identity, téma znásilnění, ponižování, drog a stále narůstajícího alkoholismu. Jde tu o otevřený komentář k problémům, o kterých lidé vědí, ale nechťejí se jimi zaobírat.¹¹

Autoři cool dramatiky začali využívat také typická témata dnešní doby jako například: beznaděj, násilí, odcizenost, izolaci, zoufalství, mezilidské vztahy, rasismus, xenofobii. V neposlední řadě se v dramatech objevují reálie spojené s moderní společností například virtuální komunikace, internet, společnost zavalená zbožím, nejnovější elektronika, fastfoody a nesmyslné reklamy, které nám diktují, co máme a nemáme kupovat, co si máme a nemáme myslet.¹²

Cool dramatika vznikla v době velkých politických a společenských mezníků - pád železné opony, otevření hranic, odkrývání dříve utajovaných témat a problémů společnosti.

Ačkoli se politická situace v Evropě změnila, nový svět, do kterého lidé vstupovali se nezdál o nic lepší. Dříve pevné hodnoty a pravidla ze dne na den zmizely a nadešla doba hledání nových. Bylo to období hledání vlastní identity a místa v životě.

Centrem rozvoje cool dramatu se stalo londýnské divadlo The Royal Court Theatre a divadelní revoluce, která začala ve Velké Británii se velmi rychle rozšířila i do dalších zemí Evropy a také do Ruska.¹³

„Cool generation“¹⁴, jak bývají tito dramatici také často označováni, s sebou přinesla nový způsob psaní her, které zobrazovaly soudobou společnost, její morálku,

---

¹⁰ [2001-12-12] dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/whftpu/81209-138464181.pdf>

¹¹ [2001-12-14] dostupné z WWW: http://www.bezrucy.cz/pdf/program_tatka.pdf

¹² [2001-12-14] dostupné z WWW: http://www.bezrucy.cz/pdf/program_tatka.pdf

¹³ [2001-12-14] dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/whftpu/81209-138464181.pdf>

společenské normy, krutou realitu života a boj s ní. Jejich tvorba se snaží vyjádřit pocity člověka. Bez příkras rozebírá aspekty každodenního života běžných lidí a mnohdy je až naturalisticky ukazuje v těch nejintimnějších momentech.¹⁵

Vrazi, prostitutky, šílenci, pedofilové, deviantní homosexuálové, bisexuálové, alkoholici, drogově závislí, bezdomovci, lidé na okraji společnosti, právě ti se stali hlavními hrdiny cool dramatiky a s jejich příchodem na divadelní prkna se změnil i jazyk her. Tyto hlavní postavy s sebou přinesly svoji mluvu plnou slangových výrazů a vulgarizmů, jednoduchý, každodenní jazyk – jazyk ulice. Projev dramatických postav je drsný a v mnohém se podobá vyjadřování současné mladé generace.¹⁶

V dramatech je patrná častá inspirace ve filmové tvorbě, což má vliv na vizuální stránku představení. Charakteristické jsou krátké stříhy a prolínání dějových linií. Výjimkou nejsou ani retrospektivní scény. „*Oživuje se žánr grotesky a objevuje se i velmi černý humor.*“¹⁷

Za průkopníka cool dramatiky v západním světě je považován britský dramatik Mark Ravenhill a jeho hra Nakupování a šoustání (*Shopping and Fucking*), která je typickou ukázkou hlavních znaků tohoto moderního dramatu.¹⁸

Divadlo opět povstalo, získalo novou energii a nabylo aktuálnosti, stalo se zajímavým pro mladé publikum. Zobrazuje skutečnost bez příkras, takovou jaká ve skutečnosti je.

Vždyť pokud se na označení cool podíváme z hlediska současnosti, najdeme ho ve slovníku mladé generace, která ho používá ve smyslu něčeho současného, nového, moderního, prostě je to cool.

Protože je naše práce zaměřena na „černuchu“, která tvoří paralelu cool dramatu, považujeme za důležité přiblížit specifika doby, ve které se v Rusku začala rozvíjet a také popsat některé prvky pro ni čistě příznačné.

---

¹⁴ SATKOVÁ, Jana. Hry Joes Penhalla a jejich české inscenace [online] [cit. 2001-12-10] dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/whftpu/81209-138464181.pdf>

¹⁵ [2001-12-14] dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/whftpu/81209-138464181.pdf>

¹⁶ [2001-12-14] dostupné z WWW: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/kongres/tretil/57.pdf>

¹⁷ Tatka střelí góly: [online] [cit. 2011-12-14] dostupné z WWW: http://www.bezrucy.cz/pdf/program_tatka.pdf

¹⁸ [2011-12-14] dostupné z WWW: http://www.bezrucy.cz/pdf/program_tatka.pdf

3 „ČERNUCHA“

Černý realismus, jako kulturní proud, se v ruském prostředí objevil v šedesátých letech, tedy ještě před koncem sovětské éry a získal příznačný název - černucha. Toto označení nově vzniklého typu dramatu vzešlo od typického znaku černuchy - kritiky, očeřování reality.

Ve výkladovém slovníku najdeme pod heslem černucha následující vysvětlení: „*Чернуха – это тёмные стороны жизни, быта.*“¹⁹

Černuchou bylo v této době označováno jakékoli zobrazení pochmurné socialistické éry. V prvních letech po rozpadu Sovětského svazu a začátku kulturního života téměř bez cenzurního dohledu, byl černuchou nazýván široký okruh neonaturalistické prózy, který lidem odkrýval dříve zatajované nebo přehlížené jevy v sociální sféře společnosti.²⁰

V Rusku bývá rozkvět černého realismu spojován především s velmi silným zeslabením cenzury v době perestrojky, v osmdesátých letech. A poté, v devadesátých letech, přichází boom černuchy a její expanze do téměř všech sfér společnosti. Pozornost byla zaměřena na člověka a na svět, který ho obklopoval, což oslovilo především mladší generaci umělců.²¹

Otevřená diskuse nad dříve tabuizovanými tématy a spornými otázkami společnosti byla velmi důležitá. „Чернуха“, таким образом, нужна была для того, чтобы ввести известные социальные феномены в культурный контекст ...“²² Po dlouhém skrývání pravdy, se objevil estetický proud, který se zabýval odvrácenými stranami života v současném Rusku. Pozornost byla zaměřena na prostituci, surovost života, narkomani, pornografii a zločinnost té doby.

Černucha byla absolutním opakem propagandistické a lživé literatury ani s ní nebyla jakkoli svázána. S tímto je spojeno i vydání dříve zakázaných knih například antiutopických románů 1984 (George Orwell) a *My* (Jevgenij Zamjatin), románů Solženicyna nebo Kolymských povídek (Varlan Šalamov). O tyto knihy byl v době „гласности“²³ největší zájem stejně jako o černuchu. Bylo to něco nového,

¹⁹ [2011-12-03] dostupné z WWW: <http://poiskslov.com/word/чернуха/>

²⁰ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²¹ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²² ЛИПОВЕЦКИЙ, Марк. *Расстранные стратегии, или Метаморфозы “чернухи”* [online] “Новый Мир“ 1999, №11 [cit. 2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²³ [2011-11-15] Доступность, открытость как одна из черт подлинной демократии, dostupné z WWW: <http://poiskslov.com/word/гласность/>

pravdivého, ukazujícího životní realitu, což sovětská literatura do doby perestrojky jednoznačně nebyla.²⁴

Černucha byla výsledkem krachu ideologizovaného systému, spisovatelé někdy nazýváni „černušníci“ se ve svých dílech snažili vyhnout jakékoli ideologii a racionálnosti. Před pravdou ideje dávali přednost pravdě těla. Literární díla černuchy jsou považována za přímou linii ruského realismu, ale je zde velmi patrný i naturalismus. A právě tato krajní forma realistického zobrazování světa je pro černuchu příznačná. Stejně tak jako se černucha zpočátku zaměřuje na postavy z okraje společnosti, tak i realismus si za centrum své pozornosti vybírá „malého člověka“ - bezdomovce, prostitutku, alkoholika, sexuálně zneužívanou ženu. Minulost a vývoj těchto hlavních hrdinů není znám, důležitá je přítomnost.²⁵ Proto také není často jasné, co je vede k jejich způsobu chování.

Pokud se na černuchu podíváme z hlediska její současné podoby, zjistíme, že se výběr hlavních postav značně pozměnil. Na výsluní pozornosti se dostává vyšší společnost a s ní spojená témata materiálnosti, absolutního rozkladu individuality člověka a jeho emocí.

Objevil se nový hrdina černuchy – „новый русский“. Při srovnání s tradičními hrdiny černého realismu nalezneme některé shodné prvky.²⁶

„...в начале “перестройки”, на фоне соцреалистической благодати, экзотичными были всяческие ужасы “дна” жизни. По прошествии нескольких лет именно “дно” стало составлять ровный серый фон...“²⁷ Po perestrojce se exotickými se staly rozkoš a výstřelky zbohatlíků.

Jestliže fyziologické črty ze života obyvatel smetišť, vykřičených domů a zaplivaných bytů byly pro někoho odpudivé, pro jiného nepřijatelné a někdy vše dohromady, právě díky své téměř až dokumentární podobě popisu utrpení, mučení a fyzického ponižování pak „novoruská“ próza reprodukuje toto téma přesně naopak. Materiálně-tělesná přebytečnost je tu nastíněna z pohledu potěchy těla: hostin, sexuálních orgií, rozkoše, nevkusu. Nevkus, který vždy znamená nadbytek jelikož vkus má své meze. Novoruský hrdina je popisován především jako typ, který

²⁴ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²⁵ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²⁶ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²⁷ ЛИПОВЕЦКИЙ, Марк. *Расходные стратегии, или Метаморфозы “чернухи”* [online] “Новый Мир” 1999, №11 [cit. 2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

všechny city, mezilidské vztahy, dokonce i svobodu převádí do materiálně-tělesného rozměru.²⁸

Pro pochopení významu materiálnosti uvedeme několik příkladů. Láska, svoboda, víra, témata literaturou často zobrazovaná, v životě ruského člověka nabyla zcela nového významu. Jestliže se zaměříme na cit člověka, pak největší z nich, láska, znamená v této estetice extrémů jen sex, sexuální úchytky a znásilnění. Svoboda se v prostředí černuchy stává ekvivalentem pro byt a neustálou honbu za větším a honosnějším místem pro život. Víra v cokoli absolutně ztrácí smysl a je přenesena jen do představy kostela, který ji vyjadřuje, ale v životě člověka nic neznamená. Důraz je kladen na moc a vliv, kterými nový ruský hrdina oplývá.

Kladný hrdina je zpravidla odmítán, stejně jako jakékoli klady a pozitivní hodnoty v životě člověka – láska, rodina, přátelství a partnerství. Naopak je zobrazována jejich nefunkčnost. Postavy si obvykle již z dětství nesou sebou svá traumata.²⁹

Vyjadřovací prostředky černuchy se v co nejvyšší míře přibližují k jazyku té sociální sféry, ve které se příběh odehrává. Jazyk je plný vulgarismů, nadávek a pouličního slangu. Jednoduše řečeno, život je zobrazován realistickým způsobem.

Ačkoli v posledních letech zájem o černuchu upadl, a to především proto, že již není pro přísné oko kritika tak zajímavá, z kultury jednoznačně nezmizela. Problém je, že černucha začala popisovat „obyčejný“ život. Objevil se v ní umělecký odraz sociální skutečnosti. Zaujala obvyklé místo v ruské literatuře, jako mnoho literárních směrů před ní. Pro připomenutí, v době největšího rozkvětu modernizmu byly sborníky vydávané nakladatelstvím *Znanie*, tvorba *Maxima Gorkého*, *Kuprin* a jeho kniha *Jáma*, nejopěvovanější literaturou. Ve 20. letech překonal všechny rekordy popularity *Panteleon Romanov*, spisovatel všedních dnů. V 60. letech na sebe tuto funkci vzal sociální realismus i když ten se vymykal svojí mystifikací skutečnosti, přes to ji i když přetvořenou k obrazu svému, popisoval. V současné době popisuje realitu černucha. Ačkoli období jejího největšího růstu již skončilo,

---

²⁸ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

²⁹ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

černucha je stále živá a pořád se jí daří výstižně kritizovat a zobrazovat společnost a její pokřivené normy.³⁰

3.1 Obraz životního dna v současné ruské společnosti

Téma dna společnosti, se kterým se v černuše setkáváme, se však v ruské literatuře neobjevilo poprvé.

V roce 1902 napsal Maxim Gorkij sociálně filozofické drama *Na dně* a položil prostřednictvím tohoto důležitého a zároveň ve své době kontroverzního díla základy pro současnou tvorbu moderního dramatu.

Téma okraje společnosti, lidského dna, světa „Bez slunce“³¹ nebylo populární ani na začátku dvacátého století ani na jeho konci. V době sovětské éry bylo toto téma dokonce považováno za překonané a nepředpokládalo se, že by se ještě někdy mohlo dostat do centra pozornosti umělců ani diváků. To se však nestalo a dno společnosti se opět objevuje na scéně v době perestrojky a stává se velmi aktuálním.

V dramatu Maxima Gorkého byly položeny vážné sociálně filozofické otázky, na které, svým způsobem, hledají odpovědi i černušníci.

Ukázalo se, že svět dna, jak ho ve svém díle vykreslil Maxim Gorkij na začátku dvacátého století, prošel změnami, přizpůsobil se a obohatil se o moderní témata.

Charaktery hlavních postav dramatu *Na dně* se opět objevily v situacích a příbězích, které jsou nadčasové a aktuální i v dnešní supermoderní době. Tedy po téměř sto deseti letech od vzniku tohoto důležitého díla.³²

Největší význam, ale měly v době před a po perestrojce. Právě v té době, na přelomu tisíciletí, přichází nová epocha lidstva. Všude panuje velký zmatek a dochází ke změnám, jak ve sféře politiky, tak sociálních a právních systémech. V podobných podmínkách vzniká i dílo Maxima Gorkého, které přesně vystihlo složitost doby přelomu devatenáctého a dvacátého století a otevřelo nepřeborné množství témat z okraje lidské společnosti.

³⁰ [2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html

³¹ „Без солнца” - jeden z prvotních návrhů pro název dramatu *Na dně*. Další byly například: „Дно”, „На дне жизни”, „Ночлежка”.

³² Громова, М. И. Русская драматургия конца XX – начала XXI века, Москва, Изд. Флинта, Наука, 2005 г.

Publikum Maxima Gorkého a tvorby autorů černuchy bylo podrobena terapii šokem. Hořké osudy lidí, popsané v dramatech měly poukázat na zkaženost lidstva a jeho morální rozklad. Nalezneme zde typická témata osamocení, bezvýchodnosti, beznaděje. Život nemá smysl, není v něm radost, víra, Bůh není vládcem nebe, ale pekla. Stále však zůstává jiskřička naděje, a to víra v člověka a jeho napravení.

4 PLASTELÍNA

Jako první jsme si pro analýzu záměrně vybrali hru *Plastelína*, protože díky ní se Vasilij Sigarev dostal do povědomí divadelního světa.

Po jejím prvním uvedení v Центре драматургии и режиссури na dramaturgickém semináři v Žukovce nebyly reakce na hru příliš pozitivní. Hra byla označena za příliš temnou a zobrazující až přehnaně otevřeně odvrácené stránky lidského života.

V roce 2001 bylo drama *Plastelína* opět uvedeno v Moskvě, na festivale v Ljubimovce, v režii Kirilla Serebrennikova a získalo první cenu. Začínající režisér Serebrennikov, který umí velmi dobře postihnout myšlenku a estetiku moderního dramatu, započal svoji divadelní kariéru v Moskvě, společně s vítězstvím Vasilije Sigareva.

Již o rok později byla *Plastelína* zařazena do repertoáru londýnského divadla Royal Court Theatre, které se zaměřuje na současné drama a úzce spolupracuje s ruskými dramatiky. Později byla představena publiku i v dalších evropských divadlech mimo jiné i v Praze. *Plastelína* byla poprvé uvedena 29. května 2004 v pražském divadle DISK v režii Mariána Amslera a nastudována studenty DAMU. Od té doby bylo toto velmi úspěšné drama v českých divadlech zinscenována již několikrát.

Dramata Vasilije Sigareva jsou upřímnou výpovědí člověka a snad právě proto jsou natolik úspěšná. On sám říká, že to čem píše jsou útržky a obrazy z jeho života a z prostředí, kterého ho obklopuje.

To vše spojuje zvláštní poetickou formou dohromady a nevytváří tak pouze temné drama plné vulgarismů, krutosti a násilí, ale magickou hru.³³

Hlavní postava dramatu, chlapec Maxim je zobrazen jako romantický hrdina, oběť života a kruté společnosti, ve které vyrůstá. Což kromě zvláštní poetiky, která děj zjemňuje celou hru prosvětluje a tudíž není tak temná, jak by se na první pohled mohlo zdát. Například ruská spisovatelka a koordinátorka literární soutěže Debut Olga Slavnikova ve své stati *Смотрите, кто пришел* napsala: „*На первый взгляд кажется, что „Пластелин“ и есть „чернуха“, только там наворочено мерзостей жизни. Но дело в том, что подросток Максим, затравленный и*

---

³³ [2011-12-14] dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/64451/ff_d/Dizertacni_prace.txt

*многократно преданный, есть на самом деле романтический герой. Это придает пьесе... совершенно иную энергию.*³⁴

Režisér Kirill Serebrennikov se o hře i jejím autorovi vyjadřuje pozitivně a zdůrazňuje, že osobnost Vasilije Sigareva je stejně složitá jako jeho hra *Plastelína*, která je plná ještě nepoznaných zákoutí a obrazů reálného života. Je tedy patrné, že toto drama nemůže být posuzováno hned po prvním přečtení nebo zhlédnutí, je třeba se zamyslet nad jednotlivými obrazy a prohlédnout skrze temnotu, která je na první pohled nepřekonatelná. Neustálý v pohyb, plný důležitých a zajímavých myšlenek, které divák pochopí až při bližším prozkoumání, to je *Plastelína*.³⁵

*„Protože jednoduchá odpověď je jako tečka na konci řádku. A pojmy jako cesta, růst, pohyb potřebují úplně jinou interpunkci...“*³⁶

Za hru *Plastelína* Vasilij Sigarev obdržel několik prestižních ocenění nejen v Rusku, ale i v zahraničí například: rok 2000 - literární soutěž Debut, 2002 - Evening Standard Award, včetně Ceny Charlese Wintoura pro nejslibnějšího dramatika roku. Hra získala ještě jako pouhý rukopis v roce 2000 cenu Antibuker. Tato ruská literární cena byla udělována v období let 1995 až 2001 v pěti kategoriích včetně kritiky, dramatu a poezie. Svůj název získala jako protiklad anglické literární ceny Booker, která je udělována pouze románům.³⁷

Plastelína byla přeložena do mnoha jazyků například do polštiny, angličtiny, francouzštiny, švédštiny, češtiny a jiných.

---

³⁴ М. И. Громова : Русская драматургия конца – начала века, Москва, Изд. Флинта, Наука, 2005 г.

³⁵ [2011-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>

³⁶ KOLJADA, Nikolaj. Tereza Krčálová (překlad). Student: [online] [cit. 2001-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>

³⁷ [2011-12-14] dostupné z WWW: <http://www.rsl.ru/ru/s3/s331/s122/s1223629/s12236293705/>

4.1 Námět hry *Plastelína*

Jak jsme již uvedli výše Vasilij Sigarev ve svých dramatech ukazuje obrazy z reálného života v ruské provincii.

Podle něj byl námětem ke hře *Plastelína* jeho a bratrův zážitek ze základní školy. Autor také tvrdí, že děj dramatu je sesbírán z příběhů nejen jeho vlastních a bratrových, ale i jeho přátel a známých.

„Celé to začalo tím, že jedna učitelka nachytala mého bratra při kouření na školním záchodě. Myslím, že vymodeloval z plastelíny penis, aby ji s ním vyděsil. Já jsem jeden také vytvořil. Výsledek byl ten, že bratra vyhodili ze školy. Začal se potulovat po ulicích a brát heroin.

Při jednom ze soudních řízení se pak ukázalo, že soudce byl syn té učitelky, která nachytala mého bratra, jak kouří na školním záchodě, takže mu dal ten nejprísrnější trest.“³⁸

V dramatu *Plastelína* se do určité míry objevují zážitky ze života samotného autora, především pak dětství a dospívání, které bylo ovlivněno nejen rodinným zázemím, ale i místem a dobou, ve které vyrůstal.

Vasilij Sigarev se narodil v ruském provinčním městě přibližně 300 kilometrů severně od Jekatěrinburgu. Právě zde se nacházel jediný titanový důl v Rusku a město taky bylo důležitým průmyslovým centrem. *„Po rozpadu Sovětského svazu místní obyvatelé pochopili, že se v tamějších dolech skrývá velké jmění. S lopatami se pustili do dobývání titanu a odprodávali ho překupníkům. „Celé město začalo dolovat. Dalo se tak vydělat až sto dolarů za den,“ ... „I já jsem celý den doloval a večer jsem pak šel na večeři do restaurace.“*

Lidé měli díky zdroji titanu spoustu peněz a když byl vyčerpán nemuseli se ničím zabývat, nechodili do práce a začali se nudit. Ve městě se prudce zvýšil počet drogově závislých a začala se rozmáhat epidemie AIDS. *„Když utratili všechny peníze, zbyla jim jen závislost. Každý třetí obyvatel byl závislý na drogách, včetně mého bratra Jury, který si píchal heroin.“*

Na jednom z večírků byl bratr Vasilije Sigareva vtažen do rvačky, kvůli které následně zemřeli dva muži. *„...a mého bratra zavřeli.“ ... „Trest odnětí svobody na*

---

³⁸ KOLJADA, Nikolaj. Tereza Krčálová (překlad). Student: [online] [cit. 2001-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>

sedm a půl roku zlomil Sigarevovu matku, otec už dříve podlehl ruskému národnímu neduhu – alkoholismu.“³⁹

Všechny tyto okolnosti, problémy rodného města a jeho obyvatel, dokonce i jeho rodiny ovlivňovaly Vasilije Sigareva již od mládí a formovaly v něm nového divadelního autora černého realismu. Krutost života kolem dospívajícího chlapce se později promítla v jeho hrách, kterými zobrazuje život a jeho nejtemnější stránky. Mládí, dospívání, jednoduše život v kruté realitě ruské provincie moderního světa.

4.2 Postavy

Na začátku většiny divadelních textů je ve scénické poznámce uveden počet postav, jejich jména a popřípadě důležitost postavení v dramatu. Tedy postavy hlavní a vedlejší.

Ačkoli v originálním textu Vasilije Sigareva jsou postavy dramatu popsány, především z hlediska jejich důležitosti, do českého překladu nejsou vepsány vůbec. Nejprve tedy provedeme charakteristiku postav, tak jak jsou napsány ve scénické poznámce originálního textu dramatu *Plastelína*. „Максим, ОНА и другие...“⁴⁰

V druhé části se pokusíme charakterizovat postavy dramatu, které jsou podle autora vedlejší. Jelikož se pod slovem другие skrývá velké množství různých postav, rozdělíme je do dvou skupin. Do první patří postavy s konkrétním jménem, do té druhé pak spadají všechny ostatní. Ty si ještě podrobněji rozdělíme a uvedeme, pokud to bude nutné, jejich charakteristiku a vztah k hlavnímu hrdinovi.

4.2.1 Maxim a ONA

Krutá realita moderní doby a složité dospívání mladého člověka je v tomto dramatu zobrazeno, jak již víme, v krátkém životním úseku Maxima. Chlapce, který

---

³⁹ KOLJADA, Nikolaj. Tereza Krčálová (překlad). Student: [online] [cit. 2001-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>

⁴⁰ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005

teprve poznává svět a jemuž není dopřáno dětství, štěstí, rodinné zázemí ani možnost se o lepší život pokusit.

Maximovi je 14 let a chodí na základní školu. Jeho vzhled ani psychika nám nejsou nijak přiblíženy. Můžeme jen hádat, jestli, to co Maximovi neustále způsobuje bolesti hlavy je nějaká nemoc, rakovina, nádor nebo jsou to jeho vzpomínky na dětství.

Maxim v dramatu představuje aktivního hrdinu, který se brání proti společenskému bezpráví, nakonec je ale donucen rezignovat díky okolnostem a svým prostředím, ve kterém se stává násilí v mezilidském jednání společenskou normou. Nesnáší svět kolem sebe, protože ten byl k němu vždycky nespravedlivý. Z tohoto sváru vzniká dramatický konflikt hry *Plastelína*.

Absolutně všem charakteristikám se vymyká postava dívky s názvem: ONA. Zde není jednoznačně jasné, zda je osobou reálnou nebo je to jen halucinace či představa Maxima. Působí na nás spíše nadpozemsky, jakoby kolem ní bylo rozestřeno bílé světlo. Vše se zdá najednou lepší, jasnější, méně temné. Je obrazem ideální dívky, kterou Maxim platonicky miluje. „ОНА идёт навстречу по тротуару, аккуратно переступая лужи. Не идёт, а парит. Такая вся лёгкая, воздушная, неземная. ОНА.“⁴¹

S touto postavou se poté setkáváme na trhu, kde chce, aby jí matka koupila bílé boty, a když není po jejím nadává a je sprostá. V této chvíli se nám ukazuje jako zcela reálná dívka, která se chová, jako všichni ostatní. Má už také konkrétní jméno – Таня.

V posledním dějství dramatu nám také ukazuje svoji pozemskou a jednoznačně lidskou stránku dospívající dívky, když se osahává a zároveň ukazuje své nové bílé boty s gestem pýchy a vyplazuje, jak to už děti dělávají, na Maxima jazyk.

K postavě dívky má Maxim zvláštní vztah, je jí okouzlen a zároveň ho setkání, které proběhne na trhu srazí na zem. Uvědomí si, že ona je jednou z nich. Z těch, kteří ho odsuzují, pohrdají jím, jsou sprostí a nechutní.

---

⁴¹ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 12

4. 2. 2 A další - другие

Nejprve se zaměříme na první skupinu postav s určitým jménem nebo-li řečeno jazykem dramatu, popohánědlem. Zde si charakterizujeme postavy: učitelky Ludmily Ivanovny, dohazovačky Natachy, Lexy. Těchto postav není mnoho a na rozdíl od následující skupiny, mají určitý, i když ne příliš rozvinutý charakter, který vyplývá z jejich jednání v průběhu děje.

Ludmila Ivanovna – učitelka ruského jazyka, je typickým vyobrazením upjaté učitelky. Má na sobě oblečeny hnědé šaty a vyznačuje se velkou zaujatostí vůči Maximovi. Zjevně ji velice irituje, že je vychováván babičkou. Napadl jejího synovce a navíc podle jejího mínění kazí hodné a slušné děti. Například tím, že kouří s Lexou na záchodě přímo ve škole.

Ačkoli můžeme mít pocit, že je za tím ještě něco víc. Co konkrétně, však není jasné. Také její slovník, kterým častuje Maxima a posléze i jeho babičku, není příliš typický pro někoho, kdo by měl vzdělávat mladé lidi a učit je správnému chování. „*Вот мерзавец! Таких расстреливать сразу! В утробе матери еще! Кто их только таких рождает!*“⁴²

Dohazovačka **Natacha**, tato postava se objevuje až se samotným závěrem dramatu. Je to dívka přibližně o čtyři roky starší než Maxim a Lexa, která shání chlapečky pro dva pedofily. Její osobnost není nijak přiblížena. Co je však jasné, pohybuje se až na samém dnu společnosti a již ve svých osmnácti letech pro ni není žádného úniku z tohoto světa a podle jejích reakcí jí to vyloženě nijak nevadí.

Lexa, Maximův kamarád je typickou postavou bez charakteru, který se zjevně chová podle hesla: kam vítr, tam plášť. Několikrát Maxima zradí a neustále ho jen využívá ve chvílích, kdy on sám potřebuje. Zároveň se ale naoko chová jako jeho největší kamarád. Maxim jeho zrady přijímá celkem lehce, je mu vlastně všechno jedno a Lexa i když se chová dost hrozně, je člověk, se kterým může trávit volný čas, a to je důležité.

---

⁴² Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 25

Druhou skupinu, tvoří jednající postavy beze jména. Jen pro příklad uvedeme některé z nich: Holka, Kluk, Žena, Chlápek, První, Druhá, Nevěsta, Ženich, Ředitel, Lexova matka a mnoho dalších. Velké počáteční písmeno u názvu osob je ukazatelem, že tyto postavy mohou existovat kdekoli. Bezejmenné postavy mají většinou jen krátké repliky a vyskytují se zpravidla v jednotlivých dějstvích, nikdy se neobjevují opakovaně. Nejsou žádným způsobem charakterově rozvíjeny a jsou zachyceny pouze v okamžiku, kdy se setkávají s hlavním hrdinou. Jejich podoba není blíže popsána, což v tomto dramatu není žádnou výjimkou.

Některé z nich jsou pouze specifikovány podle určitého výrazného nebo všeobecně známého prvku. Tedy nevěsta je tradičně oblečena do bílých svatebních šatů a obuta do bílých lodiček, ženich má motýlka, ředitel má na sobě oblek. Nalezneme zde však postavy, které jsou podle tohoto výrazného prvku v zevnějšku nebo oblékání přímo pojmenovány, například: Kluk v červené bundě nebo Udělaný týpek s chmýřím na bradě.

Chlapec, babička, Nahej a V tričku

V dramatu nalezneme i postavy bez konkrétního jména, které se ovšem odlišují od ostatních z této skupiny tím, že se objevují ve více dějstvích.

Chlapec, tedy duch Spiry, spolužák Maxima. Je opět postavou nereálnou. Působí jako předzvěst smrti, její symbol, výstraha, že se stane něco zlého. Snad je to jeden z příznaků Maximovi nemoci, která se projevuje prostřednictvím přeludů.

Babička, jak později zjišťujeme vlastním jménem a jménem po otci Olga Ivanovna, se o Maxima stará. Není nikterak blíže specifikována, ovšem působí celkem příjemně. Je to prostě stará žena, která už svět kolem sebe moc nevnímá a ani ho nechápe. Vychovává Maxima a celkově je mu citově velmi blízko, což se také ukazuje po její smrti. Mezi babičkou a Maximem je patrný zcela jiný vztah, než mezi dalšími postavami, ať už mu jsou jakkoliv blízké. Je to osoba, která v Maximovi vidí hodného a normálního chlapce, který jí pomáhá a má ho ráda. „Хороший он. Он мне утку бывает, когда лягу. И уберет. И скульптуры из пластилину лепит.“⁴³

---

⁴³ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 23

Dvě poslední postavy **V tričku** a **Nahého** jsou zvláštní tím, že v průběhu dramatu zcela náhle získávají jiný název. Podle jejich prvních pojmenování, je lze zařadit do skupiny postav, které jsou nazvány podle prvku svého vzhledu. A však po změně se z muže V tričku stává Kurzista. „*НАТАША: Он сам ходил покупать. (Села голому на колени, отобрала бутылку. Пьет. Тому, что в майке). Курсант, чё не пьешь?*“⁴⁴ Nahej se mění v Šedého. „*ГОЛОС КУРСАНТА: Чё, Седой, делать-то?*“⁴⁵ V případě jejich nových jmen už není zcela jasné, od čeho jsou odvozeny a stávají se z nich tudíž postavy s konkrétním jménem. I když jsou to jen jejich přezdívky.

4.3 Děj

Děj dramatu *Plastelína* se, jak jsme již uvedli dříve, rozvíjí kolem ústřední postavy čtrnáctiletého dospívajícího chlapce Maxima, který žije se svou babičkou ve starém paneláku. Chodí na základní školu, kde má jen samé problémy. Především se dostává do konfliktu s učitelkou Ludmilou Ivanovnou, kvůli které je nakonec ze školy vyhozen. Poté, co si z plastelíny vymodeluje obrovský umělý penis, aby učitelku vyděsil. Nelíbí se mu, že ve škole chodí kontrolovat pánské záchody, na které Maxim chodívá kouřit. Společně se svým spolužákem a kamarádem Lexou se těžce probíjí dospíváním ve společnosti plné nespravedlnosti, násilí a pokřivených norem chování, absurdních a vyhrocených situací.

Oba chlapci se dostanou do velkých problémů, které sami nemohou zvládnout. Jednoho dne přichází Lexa za Maximem s dívkou Natašou, od které má Lexa slíbený sex a všichni se společně vydají do jejího bytu, kde na ně má údajně čekat ještě Natašina kamarádka. Po příchodu jsou však chlapci konfrontováni s krutou realitou, v bytě na ně čekají dva muži středního věku, pravděpodobně pedofilové. Ti oba chlapce brutálně znásilní.

Zanedlouho poté umírá Maximova babička a v jeho duši se bortí i poslední naděje na lepší život. Jediný člověk, kterého měl rád a který mu opravdu věřil odešel a nechal Maxima samotného. Maxim se rozhodne jednat a vykonat pomstu na těch, kteří mu ublížili. Vyrobí si za pomoci plastelíny kloubník a opět se vydá do domu,

---

⁴⁴Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 36

⁴⁵ Тамтёж, с. 42

kde byl ponížen. Při pokusu o napadení jednoho z mužů se však špatně trefí a ten ho přemůže. Oba muži zbitého Maxima odtáhnou na chodbu otevřou okno a ... Tma.

Není jasné, jestli vše, co se v dramatu odehrává je opravdové nebo se to Maximovi jen zdá. Jsou to představy, halucinace nebo jeho vlastní alternativní svět. Počínaje duchem spolužáka Spiry, jehož pohřbu se Maxim zúčastní a který ho poséze několikrát láká, aby s ním odešel pryč. Maxim se ale bojí a ještě nechce odejít: „*Я потом, Спира... Я потом... Я потом...*”.⁴⁶ Konče momentem, kdy se celé drama blíží ke svému závěru, tedy scénou, ve které se Maxima snaží vyhodit z okna již zmíněný pár pedofilů. Navíc se tu opět setkáváme s postavou dívky, která se také nezdá příliš reálnou. „*Максим смотрит вниз. У подъезда стоит ОНА. Задрала голову кверху. У НЕЁ на ногах белые босоножки на каблучке. ОНА демонстрирует их Максиму. Улыбается. Беззвучно смеется. Показывает язык. Приподнимает платье и гладит себя по ноге. Проводит рукой между ног, по груди. Извивается. Снова смеётся. Потом вдруг разворачивается и убегает. Нету никого внизу. Пусто. Максим закрывает глаза. Темно.*”⁴⁷

Situace, ve kterých Maxim vidí nereálné obrazy následují bezprostředně po bolesti hlavy nebo po vyhocených situacích, které jsou mu nepříjemné. Proto je možné, že jeho halucinace způsobuje nemoc. Snovost těchto okamžiků však můžeme také přisuzovat touze Maxima po odpoutání se od tohoto světa. V tomto případě je pravděpodobné, že si Maxim vytváří svůj alternativní svět.

---

⁴⁶ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 19-20

⁴⁷ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 51

4.4 Kompozice

Drama *Plastelína* je koncipováno do třiceti tři krátkých dějství, které na sebe chronologicky navazují a tvoří časově ucelenou dějovou linii bez odboček a vedlejších výstupů.

Časově posloupnému pořádku děje se vymyká pouze první dějství, které je retrospektivní a jehož poselství pochopíme až téměř na konci celého dramatu. Současně nás právě tato část uvádí do samotné hry, seznamuje nás s hlavním hrdinou a připravuje nás na to, co se zde bude odehrávat. Zároveň nám lehce odhalí, proč právě název *Plastelína*.

„Он сидит на полу в комнате, где из мебели только стол, кровать и ковер на стене. Его руки лепят из пластилина что-то очень странное. Закончив, Он помещает это своё странное создание в тарелку с грязно-белой кашей. Потом очищает от шлака свинцовые пластины от аккумулятора, постукивая ими по краю кровати. Потом ломает пластины и складывает их в сковороду. Приносит плитку с голой спиралью. Ставит сковороду на плитку. Включает. Берет тарелку, трогает рукой её содержимое. Оно твердое, как камень. Он выскребает пластилин. Смотрит на сковороду. В ней серая свинцовая лужа, в которой отражается Его лицо и лампочка под потолком, заточённая в белый плафон. Он берет сковороду и льёт свинец в тарелку. Шипят, сгорая, остатки пластилина. Вспыхивают. Дым поднимается к потолку. Попадает Ему в глаза. Идут слезы. Он отворачивается, но слезы продолжают катиться к носу, а оттуда к уголкам губ. И вот Он уже плачет по-настоящему. Уже рыдает.

Плачет так, как будто знает ЧТО-ТО...

Тарелка трескается...“⁴⁸

Autor zůstává pasivním pozorovatelem, který děj nehodnotí ani do něj nijak nezasahuje.

---

⁴⁸ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 7

4. 4. 1 Scénické poznámky v dramatu Plastelína

„Scénické poznámky obecně lze definovat jako text, který nepatří k promluvám herců a který čtenáři usnadňuje chápání hry nebo způsob jejího ztvárnění. Například jména postav, označení jejich příchodů a odchodů, popis míst, pokyny pro herce, jakým způsobem mají repliku vyjádřit a podobně.“⁴⁹

Z definice tedy vyplývá, že scénické poznámky jsou důležité jen pro inscenátory a herce. Pro diváka tyto poznámky nemají celkem žádný význam, tedy pokud si to autor nebo inscenátor výslovně nepřejí. Důležitosti nabývají až ve chvíli samotného představení, kdy dokreslují příběh, který by bez nich ztratil smysl nebo by nebylo zcela jasné, co se v dramatu odehrává a kde se odehrává jeho děj. Dokreslují tedy celkový obraz scény.

V případě dramatu Plastelína jsou scénické poznámky velmi důležité. Setkáváme se s nimi často, jsou velmi detailní i díky tomu nám může připadat, že to jsou spíše filmové záběry a ne jednotlivá divadelní dějství. Lze je rozdělit do dvou skupin. Do první patří okamžiky, kdy je hlavní postava, dospívající chlapec Maxim, sám. Vyznačují se především svojí délkou, která je značně odlišná od ostatních. V těchto poznámkách se většinou objevuje tato ústřední postava, která si lepí z plastelíny různé tvary. Tyto scénické poznámky nám kromě informací o čase a podobě místa, kde se ta určitá část dramatu odehrává, říkají něco i o vnitřním světě Maxima. Snad je to jeho pokřivená psychika, ovlivněná světem, ve které vyrůstá nebo nemoc, která ho šírá někde uvnitř hlavy. Ať už je to jakkoliv, jednoznačně je nám jasné, že tady není něco v pořádku. *„Максим держится за голову. Тихонько воет. Смотрит стеклянными глазами в потолок. Вдруг стены начинают пульсировать. Комната сжимается. Потолок надвигается на Максима. Всё становится живым, подвижным. Всё дышит. Шепчет. Живёт. Двигается. Пульсирует. Смеётся. Комната становится всё меньше и меньше. И вот это уже не комната, а маленькая шкатулка, с обитыми черной материей стенками. Это уже не комната – это гроб. Максим кричит...“⁵⁰*

Důležitá je pak z této skupiny první scénická poznámka, ve které si Maxim vyrábí kloubník, aby vykonal pomstu na těch, kteří ho zneužili a ponížili. Po jejím

⁴⁹ Pavis, P.: Divadelní slovník, AMU, Praha 2003

⁵⁰ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 31

přečtení patrně nepochopíme co a za jakým účelem se tu odehrává. Tato část je totiž spojena až se samotným závěrem, jak jsme již zmiňovali výše. Jako by nám tím chtěl autor říci touto předsunutou scénickou poznámkou, že to, co se chystáme číst, nebude nic veselého, a že budoucnost Maxima již nebude příliš dlouhá. K druhé skupině můžeme přiřadit všechny zbývající scénické poznámky, které popisují prostředí, ostatní postavy a jejich konání a občasně i výrazné rysy jejich vzhledu.

V této chvíli musíme zmínit ještě některé prvky, které jsou v této skupině důležité. V první řadě nesmíme zapomenout na postavu dívky, která se poprvé objevuje pouze ve scénické poznámce a příliš často se s ní nesetkáme i když pro Maxima má zjevně velký význam. Už samotné označení dívky ONA, je velice příznačné. Dále jsou zde zajímavé části, ve kterých se objevují staré ruské pověry. Konkrétně jsou dvě a opět se setkáváme s náznakem autora, ať už zamýšleným nebo ne, jakým směrem se bude děj dramatu ubírat. Pro příklad uvedeme první z těchto dvou případů. *„Напротив двери зеркало. Оно завешано красной плюшевой скатертью с бахромой. Максим останавливается напротив зеркала. Смотрит. Вдруг скатерть падает на пол. Максим видит в зеркале своё лицо. Удивленно рассматривает его, словно видит в первый раз.“*⁵¹

Zde se setkáváme s ruskou pověrou, která říká, že pokud v domě někdo zemře, je nutné zakrýt všechna zrcadla. Smrt se totiž v domě neustále zdržuje, a pokud by se odrazila od nezastřeného zrcadla, přinese smrt člověku, který se do něj podívá. Přesně to se stane v případě Maxima. Snad je to předzvěst, že smrt je tomuto malému chlapci velmi blízko. Dalším příkladem ruské pověry, je černá kočka, která Maximovi přebíhá přes cestu. Jak víme, černá kočka přebíhající přes cestu přináší neštěstí.

Všechny tyto prvky nám jasně ukazují, že scénické poznámky v dramatu *Plastelína* jsou velmi důležité a bez nich by děj nebyl úplný.

---

⁵¹Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 8

4.5 Jazyk dramatu

Jazyk dramatu je typickým projevem černuchy, o jejíchž vyjadřovacích prostředcích jsem se zmiňoval výše.

Hovorový jazyk propletený vulgarismy, pouličním slangem a nadávkami užívaný ve hře Plastelína je absolutně odpovídající prostředí, ve kterém se děj odehrává. Z hlediska lexiky nevybočuje ze skupiny drama psyných estetikou černého realismu. Proto nejsou žádnou výjimkou současné a mezi mladými lidmi moderní výrazy typu: порнуха, покружим по Бродвею, бикса, мальбара, презик a mnoho dalších.

Pro ukázkou jazyka jsme vybrali krátký text ze třetího dějství, ve kterém se dvě ženy na ulici hádají o oblečení zemřelého chlapce Spiry. Postava jménem První je pravděpodobně jeho babička, Druhá jeho matka.

„ВТОРАЯ. Я евоную одежду-то возьму?

ПЕРВАЯ. Еще чего! Пропить. У меня еще внуки есть. Им будет.

ВТОРАЯ. А я чё никто уже?

ПЕРВАЯ. Никто.

ВТОРАЯ. Я – мать!

ПЕРВАЯ. Говно ты, а не мать! Таким матерям матки надо вырезать сразу.

ВТОРАЯ. Так чё, не отдашь, что ли?

ПЕРВАЯ. Не отдам. Иди давай отсюда. Не позорь. Срамата.

ВТОРАЯ. Я на кладбище еще поеду.

ПЕРВАЯ. Да што ты? И в столовую?

ВТОРАЯ. И в столовую. Имею право.

ПЕРВАЯ. Попить на халяву?

ВТОРАЯ. Помянуть.

ПЕРВАЯ. Ну, помяни, помяни. (Пошла.)

ВТОРАЯ (догоняет). Так чё, не отдашь одежду-то?

ПЕРВАЯ. Не отдам.

ВТОРАЯ. Не отдашь, да?

ПЕРВАЯ. Отстань, шалава!

ВТОРАЯ. Я в суд на тебя подам. (Вдруг кричит). Ты его угробила, ведьма! Ты! Я знаю! Сука старая! Ведьма! Ты! Ребенка моего единственного угробила! Ты! (Падает, плачет.)⁵²

Na této krátké ukázce jazyka je patrné, že vulgarismy a hovorový jazyk pronikají i do situací, ve kterých jsou více než nepatřičné. Ve chvíli, kdy matce odvázejí mrtvé dítě, ona se zajímá pouze o jeho oblečení, nadává a hádá se, pravděpodobně se svoji matkou, o chlapcovo oblečení.

Z hlediska syntaxe se v celém textu dramatu objevují krátké věty a slovní přestřelky, přesně takové, jaké jsou v běžné mluvené řeči. Rozhodně zde nenajdeme dlouhé dialogy plné myšlenek a psychologických rozborů. Repliky postav jsou plné nedokončených vět, otázek a odpovědí. Vasilij Sigarev se nesnaží vtáhnout čtenáře respektive diváka do děje, ale ukázat mu realitu dnešního světa.

Při analýze dramatu jsme vycházeli jednak z originálu, ale také z překladu, který vytvořila Tereza Krčálová a který byl vydán pod záštitou umělecké agentury Aura-Pont. Poté, co jsme provedli srovnávací analýzu originálu a překladu musíme jednoznačně konstatovat, že expresivita jazyka hry je v češtině i v ruštině stejná. I díky nepřebornému množství synonymických slov pro vulgarismy v obou těchto slovanských jazycích.

---

⁵² Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 10-11

4.6 Čas a prostor

Hra se odehrává v celkem krátkém časovém úseku osmi dní na blíže neurčeném místě v Rusku. Pouze tušíme, že děj se odehrává v nějakém městě, pravděpodobně ne příliš velkém.

Téma provincie, ve které vyrůstal i sám autor, je v celém dramatu velmi patrné a pocit ze zaplivaného města, plného nezaměstnanosti a beznaděje tryská téměř z každého slova.

Jen díky tomu, že místo děje dramatu není blíže určeno, můžeme jej zasadit prakticky do jakéhokoliv města na světě. Je vlastně jedno, kde se odehrává tento příběh a o to tu jde především. Může se to stát kdekoliv.

4.7 Témata

Vasilij Sigarev naráží na velké množství témat. Jsou to především témata každodenních okamžiků současného člověka a moderní doby, ve které žije. Dále jsou to témata spojená s jeho vlastním životem a zážitky z dospívání v ruském provinčním městě.

4.7.1 Téma dospívání

Celým dramatem prochází téma dospívání čtrnáctiletého chlapce. Podmínky pro život, které mu jsou poskytnuty jsou však nepředstavitelné. Jako adolescent, obzvláště pak z neúplné rodiny je apriori odsuzován a obviňován všemi dospělými lidmi, kteří ho znají jen povrchně. Tento přístup k mladým lidem, ještě téměř dětem, jistě všichni zažili na vlastní kůži. Každý dospělý byl kdysi rošťákem, kterému se podařilo rozbít sousedovi okno.

Na hlavního hrdinu se ale sypou obvinění ze všech stran a neustále, vše se proti němu spiklo a on sám s tím musí bojovat. Je v absolutním rozporu se společností, vyvrženec, kterému nikdo nerozumí a který chce uniknout z tohoto příšerného světa. Bezradnost Maxima vyústí dokonce v myšlenky na sebevraždu.

„По чердаку заметались испуганные голуби. Выскочили на улицу. Полетели. Максим выбрался через окно на серую шиферную крышу. Подошел к краю. Смотрит вниз. Там подобно муравьям копошатся люди. Идут по своим делам и опаздывают. Приветствуют друг друга и тут же прощаются. Бросают в урны сигаретные окурки и промахиваются. Рассказывают друг другу анекдоты и сами же смеются. Спотыкаются на левую ногу и плюют через левое плечо. Спотыкаются на правую и улыбаются. Сморкаются на землю и сами же наступают на это. Находят копейки и теряют рубли. Бегут за автобусами и не успевают. Встречаются и расстаются. Радуются и грустят. Любят и ненавидят. Но никто из них не смотрит вверх. Туда, где танцуют в небе голуби. Туда, где рождается дождь. Туда, где на самом КРАЮ стоит Максим.“⁵³

Autor se snaží upozornit na velmi tenkou hranici mezi obranou důstojnosti dospívajícího chlapce a silným konfliktem se společností ve které žije, a ve které je nucen podřídit se většině a neprosazovat své názory.

4. 7. 2 Téma lásky a mezilidských vztahů

Dalším velkým tématem hry Vasilije Sigareva je téma lásky a mezilidských vztahů. V průběhu dramatu se setkáme hned s několika formami lásky. Téměř pro všechny je však určující násilí jako prvek komunikace a vztahů vůbec. Dochází zde ke ztrátě všech hodnot.

Neobvyklý a velmi intimní vztah mezi spolužáky Lexou a Maximem se hned na začátku děje projeví homosexuálním sexem v kině, kam jdou oba přátelé zhlédnout zakázaný pornofilm Kaligula. Ačkoli je tato forma projevu vzájemného citu mezi takto malými chlapci více než nezvyklou, absolutně přirozeně vyplývá z atmosféry celého dramatu. Přičemž je jasné, že to, co se mezi chlapci v této scéně odehrává, není poprvé.

Projev lásky a její hledání, je zde vykreslen typickým černušnickým způsobem - sexem, který je jediným projevem citu. Jedním z příkladů tohoto

---

⁵³ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 47

popření všech nejhlubších mezilidských vztahů je chvíle, kdy Maxim sedí na tribuně a pozoruje Ženu a Kluka, kteří sem přišli a vyrušili ho z přemýšlení.

„ПАРЕНЬ (его трясёт). Хочу...

ЖЕНЩИНА. Поцелуй.

Парень целует её, продолжая ощупывать.

ЖЕНЩИНА. Руки холодные.

ПАРЕНЬ. Хочу...

ЖЕНЩИНА. Я красивая?

ПАРЕНЬ. Красивая...

ЖЕНЩИНА. Любишь меня?

ПАРЕНЬ. Люблю...

ЖЕНЩИНА. Я тебя тоже. Тебя как зовут?

ПАРЕНЬ. Дима.... Пожалуйста...

ЖЕНЩИНА. Женись на мне?

ПАРЕНЬ. Женюсь. Пожалуйста...

ЖЕНЩИНА. Ну, давай, давай. (Нагибается, задирает юбку.)

Парень расстегивает ширинку. Пристраивается сзади. Весь дрожит.

ЖЕНЩИНА. Не туда.... Чё первый раз, ей богу. Не туда! Эй, ты чё? Всё что ли?

Парень отходит. Застёгивает ширинку.

ЖЕНЩИНА. Быстро ты. Так и не попал.

Парень берёт с лавки бутылку. Пошёл.

ЖЕНЩИНА. Эй, куда направился?

ПАРЕНЬ. Пошла в жопу, вонючка.

ЖЕНЩИНА (идёт за ним). А ну стоять.⁵⁴

Autor touto scénou jednoznačně popsal, co v tomto světě láska znamená.

Setkáme se zde však i s upřímným chováním a přirozeným, celkem láskyplným vztahem mezi Maximem a jeho babičkou. Což pro černuchu není příliš typické.

4. 7. 3 Téma smrti

Celé drama je tématem smrti hustě propleteno. Nejen, že se nám připomíná s každým Maximovým záchvatem bolesti, ale objevuje se i v mnoha dalších obrazech. Smrt je prostředkem úniku ze světa hrůz, obzvláště pro dospívajícího chlapce, který po smrti své babičky už také nemá důvod proč zůstat mezi živými. Není pro koho a tak dochází k myšlenkám na sebevraždu.

V první scéně *Plastelíny* Maxim přichází na pohřeb spolužáka Spiry právě ve chvíli, kdy jeho rakev vytahují prostřednictvím jeřábu ven, aby ho mohli odvézt na hřbitov. Tato scéna je z hlediska tématu smrti velmi důležitá, protože právě zde zjistíme, že v moderní době se smrt stala jen show pro pobavení ostatních lidí nebo v opačném případě není pro společnost vůbec důležitá. Nikdo si kromě Maxima nevšimne, že jeho babička zemřela, není to podstatné. Smrt Spiry se naopak stává show pro kolemjdoucí. A možnost matky zemřelého dítěte si vzít nějaké jeho věci, aby je prodala a mohla si koupit alkohol. Smrt dítěte není tragická událost a mateřská láska neexistuje, to je krutá realita dnešních dní.

Již v první scéně dramatu se setkáme s tématem smrti, a to nám celý děj také uzavírá.

---

⁵⁴ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 28-29

4. 8 Název hry

Původním názvem dramatu byl *Pád nevinnosti*. Ten byl později změněn na návrh Nikolaje Koljady na *Plastelínu*, čímž nabyl na metaforičnosti.

Dětská hračka, barevná poddajná a lehce tvarovatelná hmota, takto zná plastelínu většina z nás. Zde se však stává prostředkem k žertu a především k pomstě. Scéna kdy si Maxim modeluje z plastelíny penis, aby postrašil učitelku vychází, podle autora, ze skutečné události, kterou prožil on a jeho bratr. Právě pomocí plastelíny je vyroben kloubník - boxer, který Maxim použije proti těm, kteří mu ublížili.

Kromě těchto dvou případů se v průběhu děje setkáme s touto modelovací hmotou hned několikrát. Je použita jako prostředek při vyjádření bolesti a následnému uklidnění hlavního hrdiny. *Plastelína*, nás provází celým dramatem. Je tedy pravděpodobné, že název hry pochází právě odtud. Máme však ještě další možnosti.

Plastelínu je možné tvarovat a stejně tak je možné utvářet osobnost mladého člověka. V případě Maxima je tím, kdo vytváří jeho charakter pokřivená společnost. Což vede k jasnému závěru, že to všechno, co se Maximovi stalo bylo již předem dané. V těchto podmínkách to ani jinak dopadnout nemohlo. Zde se tedy plastelína stává metaforou pro člověka.

Poslední možností a snad i vysvětlením pro snovost a halucinační atmosféru je pojmenování hry podle slangového výrazu “*для марихуаны: пластилин*“.⁵⁵

4. 8. 1 Motto

V originálním ruském textu Vasilije Sigareva nalezneme na samém počátku hry úryvek z básně italského spisovatele Dina Kampany (1885-1932), který bývá, jako italský unikát, zařazován k prokletým básníkům. Právě jejich tvorba je tolik blízká černuše. Díla plná alkoholu, sexu, násilí, drog a tabuizovaných témat, to je to,

---

⁵⁵ [2001-12-4] dostupné z WWW: http://www.narkotiki.ru/iftrouble_5392.html

co spojuje hru Plastelína s tímto uměleckým směrem poslední třetiny devatenáctého století.

Tento úryvek, plný beznaděje a marnosti, výstižně vystihuje atmosféru celé hry.

„Вот и всё

Отцвели розы

Лепестки облетели

Отчего мне всё время мерещились розы

Мы их искали вместе

Мы отыскиали розы...

...Вот и всё и забыты розы.“⁵⁶

---

⁵⁶ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 7

5 ČERNÉ MLÉKO

Druhým velmi známým dramatem Vasilije Sigareva je *Černé mléko*, které napsal zanedlouho po premiéře *Plastelíny*.

V roce 2002 bylo, nezávisle na sobě, uvedeno hned ve dvou moskevských divadlech v režii Sergeje Jašina a Marka Rozova.

Režisér Mark Rozov svoji verzi dramatu představil jako první v divadle У Никитских ворот a jen o něco později ji uvedlo Gogolovo Divadlo v režii Sergeje Jašina. Prakticky ve stejnou dobu, kdy bylo v Moskvě uvedeno Černé mléko na divadelní scénu, se objevil další pokus o jeho zrežiování. Tenkrát se inscenace zhostil režisér a pedagog Sergej Gerasimov ve městě Tomsk. Velký zájem o *Černé mléko* byl vyvolán především velkou popularitou Vasilije Sigareva a jeho předchozího dramatu *Plastelína* a také díky neočekávaně reálným a silným obrazům ze života společnosti současného Ruska.

Londýnské divadlo Royal Court Theatre uvedlo *Černé mléko* poprvé v roce 2003 a poté bylo také zinscenováno v mnoha dalších divadlech po celém světě například v pražském divadle Kolowrat v režii Jana Kačera. Na českou premiéru 13. 11. 2004 se přijel podívat i Vasilij Sigarev.

Černé mléko bylo otištěno v časopise Современная драматургия a v dramatickém sborníku Репетиция a přeloženo do mnoha světových jazyků například do angličtiny, švédštiny, řečtiny, polštiny a samozřejmě i do češtiny.

Drama je opět velmi provokativní a šokující svou upřímností a přímočarostí. Není to však jen hra o kruté realitě života v ruské provincii a roztržitých mezilidských vztazích. Temnota *Černého mléka* se na samotném konci roztrhne a přijde chvíle prozření a touhy po nápravě. Tento krátký okamžik je však záhy ukončen a vše se opět vrací do starých kolejí.

Vasilij Sigarev napsal za pomoci neuvěřitelného množství sprostých slov drama dokumentující současný stav "ruské duše", drama o úpadku bývalých sovětských obyvatel a tragikomičnosti současného světa.

I díky této hře, plné vulgarismů a drsnosti, je Vasilij Sigarev považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů černuchy.

5.1 Postavy

V dramatu *Černé mléko* se setkáme celkem se sedmi jednajícími postavami. Minulost těchto postav nám není známa, v tuto chvíli je podstatná jen jejich přítomnost a snad i budoucnost těchto postav, pokud nějaká vůbec je.

Dále se zde objevují postavy vesničanů, kteří jsou autorem vykresleni jako groteskní a nevzdělané stádo tupců, které si koupí toasty za přílišně nadsazenou cenu a myslí si, že slouží k pečení chleba.⁵⁷ Lidé, kteří tu žijí jsou důvěřiví a starostliví, ale jsou příliš naivní a nejsou připraveni na městský svět. Dochází tu ke střetu starého a nového Ruska, které je reprezentováno vesnicí a městem.

Nyní si jednotlivé postavy dramatu přiblížíme z hlediska jejich charakteru. Nejprve mladý pár z města a posléze vesničany – pokladní Ljusu, opilce Mišku, tetu Pašu, Petrovnu a opilého muže.

5.1.1 Левчик и „Мелкий“, она же Шура

Autorka českého překladu tyto dvě hlavní postavy pojmenovala Levčikem a Důrou.

V naší bakalářské práci je tedy budeme nazývat jejich českými jmény.

Jednou z hlavních postav je charismatický mladík jménem **Levčik**, který se živí jako prodejce toastrů smyšlené značky Junit. Levčik je hlavou celého obchodování a především on ovlivňuje i chování své partnerky. Společně jezdí do malých osad podél vlakové trati a využívají naivitu chudých a důvěřivých vesničanů.

Postava Levčika je autorem vykreslena jako manipulátor, který si s lidmi zahrává a vždy dosáhne toho, co chce. Je to podvodník a lhář. Jeho chování je groteskní a naučené fráze, které neustále opakuje jako kolovrátek, zlehčují vyobrazení této postavy jako bezohledného obchodníka. Levčik nebudí znechucení z toho jak se chová, ale naopak v prvním dějství je spíš směšný. Jeho reakce na narození dítěte, v druhém dějství, je velmi zvláštní. Dítěte si téměř nevšímá a chce se co nejrychleji dostat z tohoto místa a opět začít prodávat toasty dalším lidem.

---

⁵⁷ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005

Levčikův vztah k vlastnímu dítěti se nám vyjasňuje, ve chvíli kdy čerstvě narozenou holčičku využívá jako prostředek vydírání Důry. Tu navíc nutí, aby si vzala cigarety, které jí pravděpodobně koupil jako dárek k porodu. Předává jí je takovým způsobem, jakoby jí koupil květinu.

Levčikova partnerka **Důra/Šura** je sebejistá mladá žena, otrávená z toho, že uvízla na místě, kde lišky dávají dobrou noc. Je v pokročilém stupni těhotenství, ale i přesto kouří a pije, nadává je sprostá a cynická na dítěti jí příliš nezáleží. Důležité jsou pro ni peníze a pozornost Levčika, se kterým otěhotněla po předchozích desítkách potratů. Je jedinou z postav, která na krátký okamžik prozře a pokusí se svůj život nějakým způsobem změnit. Což je také jedním z hlavních témat celého dramatu. Nakonec je však Levčikem a okolnostmi donucena vrátit se ke svému starému životu.

5. 1. 2 Ostatní postavy

Teta Paša je dobrosrdečná postarší paní a místní porodní bába. Reprezentuje naději na nápravu a symbolizuje svět starých hodnot. Projevuje se jednoduchými a srdečnými gesty.

Pokladní Ljusa je zvláštním obrazem ruské ženy, která se rozhodne změnit svůj osud po svém a vylepšit své sociální podmínky. Začne vyrábět načerno pálenku, kterou se ale otráví člověk. Okamžitě se jí hrouť svět a cítí se vina za jeho smrt. Pokusí se o sebevraždu.

Ruský opilec – bezdomovec, který spí v nekonečném alkoholickém opojení na polstrované lavici v nádražní čekárně. Dokonce propil i zuby. Během děje se z alkoholického spánku probudí a pronese pár vět, které ostatní považují za pomatené blábolení. On však ve svém krátkém monologu přesně vystihuje jednu z hlavních myšlenek dramatu. *„Если все живы, тогда радоваться надо. А вот когда помрет кто, тогда...Жизнь ведь она ж как...то задом, то передом....А вот если помрет кто, тогда хоть так хоть этак - все одно. А люди ж они чего выдумали - они только ТАКОЙ смерти боятся. А ТАКАЯ то чё...ТАКАЯ-то не*

*страшна. Раз - и все. ДРУГОЙ смерти бояться надо. Тогда вот страшно. Душа потому что умирает тогда. А душа-то она, ой...Ой, душа-то.*⁵⁸

Miška je postavou pravého ruského opilce, který má odvalu se ohradit proti lidem, kteří ho podvedli jen pokud je opilý. V tu chvíli se stává agresivním a dokonce několikrát vystřelí z pušky. Všichni už ho ale znají a nikdo ho moc nevnímá. Když se opije žije si ve svém vlastním světě minulosti, kdy byl pravděpodobně vysokým komunistickým úředníkem. Což se projevuje právě ve chvílích opilosti.

Petrovna je lstivá vdova, která se jako první pokusí získat zpět své peníze za toaster. Lže Levčikovi a Důře, že její děda zemřel a ona mu musí zaplatit pohřeb. Všichni v osadě už ji znají a nikdo jí nevěří.

5.2 Děj Černého mléka

Do vlakové stanice Моховое, kolem které se pravděpodobně rozkládá nepatrná osada, přijíždí jednoho chladného dne mladý milenecký pár z města. Prodejce nejlepších toasterů v Rusku - Levčik a jeho těhotná přítelkyně Důra. Nabízejí nebo lépe řečeno nutí vesničanům osad podél trati předražené toasty čínského původu. Vesničané jsou ale příliš naivní, než aby prohlédli levčikovi řeči, jimiž supertoasty vychvaluje až do nebe. Neuvědomí si hned, že se k nim nedovází chleba, ten si musí sami péct a tudíž jim jsou toasty nejsou k ničemu. Každý z nich si minimálně jeden koupí, jakoby to byla posvátná věc, která je udělá lepšími v očích ostatních. Považují je za symbol společenského postavení. Postupně si však uvědomí svoji chybu, chtějí toasty vrátit a požadují od Levčika své peníze.

Na začátku prvního dějství se Levčikem a Důrou, která je v pokročilém stádiu těhotenství setkáváme v zaplivané čekárně, kde čekají na nejbližší vlak. Protože v této stanici zastavuje vlak jen třikrát denně musí zde na nejbližší vlak počkat. Skrze jejich konverzaci v době čekání na vlak zjišťujeme, jaký je jejich

---

⁵⁸ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 196

Právě v tu chvíli vjíždí do stanice vlak.

Uběhlo deset dní a do čekárny se opět vrací Levčik a Důra s dítětem doprovázení Tetou Pašou. Ta má ve vesnici funkci porodní báby a po celou dobu po porodu se o Důru a dítě starala. Dává jim provizorní výbavu a radí, jak se o dítě mají postarat. Jen těžko se s Důrou a dítětem loučí. Paradoxně ona jediná je z narození dítěte nadšená.

Poté Levčik a Důra zůstanou na zastávce sami. Důře se však do odjezdu moc nechce. Za tu krátkou dobu, co tu byla se jí změnil pohled na život. Uprímnost, nezištnost a ochota lidí na tomto místě se jí zalíbila a ona se rozhodla vychovat v tomto čisté světě své dítě. Levčik to však odmítá. Nabízí Důře, že si může od něj dítě koupit a zůstat nebo jet s ním. Její dítě je vyváženo penězi, které ale ona nemá. Společně odjíždějí zpět do civilizace, což je asi pro všechny nejlepší. Všichni se vrací zpátky do svých životů, nic se nezměnilo a ani nezmění. Zde je vyjádřen pesimistický postoj Vasilije Sigareva na nápravu společnosti a poměrům, které Ruskem vládou. Základní hodnoty a normální lidské chování už nejsou mladým lidem blízké a už se nikdy nevrátí. Teď jsou důležité peníze.

5.3 Kompozice a jazyk dramatu

Hra *Černé mléko* je koncipována, jako většina dramát Vasilije Sigareva, do dvou dějství. V první části je vystavěna zápleтка s groteskním podtextem, kdy do vlakové stanice přijíždí Levčik a Důra a začnou prodávat lidem toustry. V druhé se pak příběh rozuzluje, když tento pár odjíždí s jejich právě narozeným dítětem. Tato část je značně kratší. Mezi prvním a druhým dějstvím uplyne deset dní.

Se scénickými poznámkami se v dramatu ve větší míře setkáme jen třikrát. Na začátku prvního dějství, dále pak na přelomu prvního a druhého dějství a poté až na samotném konci. Přičemž první scénická poznámka má dvě části. První, úvodní část, nám přibližuje místo, kde se děj odehrává a druhá ho potom konkrétněji popisuje. Zároveň je však možné říci, že tato první část má určitou funkci prologu a poslední scénická poznámka funkci epilogu.

---

⁶⁰ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 205

Všechny tyto tři části dramatického textu mají lyrický charakter. Pravděpodobně sám autor, v pozici vypravěče, nás v nich seznamuje s místem, kde se děj dramatu odehrává. Celá tato scénická poznámka působí, jako by na zastávce všechno spalo a vypravěč šeptá, aby nenarušil atmosféru tohoto místa a to zůstalo klidně dál spát. Poté se již tato postava vzdaluje a do děje již nijak nezasahuje ani ho nekomentuje. Ostatní scénické poznámky jsou běžné, tedy pouze popisují jak se mají herci chovat, co mají dělat a tak dále. Děj hry je lineární, bez vedlejších výstupů.

Jazyk užívaný v samotném ději dramatu je opět typický pro černuchu. Postavy mluví hovorovým jazykem, ve kterém se často objevují vulgarismy, ale i argot. Lexika dramatu je také v prvním dějství obohacena o expresivně zabarvená slova s předponou super. Ty se vyskytují zejména v monolozích postavy Levčika, ve kterých ze sebe chrlí naučené fráze o dokonalosti a superpřednostech toastrů, které se snaží vnutit všem lidem, se kterými se setká. V krátké ukázce jazyka levčikových monologů se to superlativy na tyto čínské výrobky jen hemží. „ЛЕВЧИК. Предлагаемый вам супертостер обладает следующими суперприемуществами: корпус супертостера изготовлен из высокопрочного экологически чистого суперпластика, что делает его супердолговечным и супербезвредным. Кроме того, спираль супертостера изготовлена из уникального суперникельхромового сплава, что позволяет добиваться экономии электроэнергии в 3-6 раз. Предлагаемый вам супертостер прост в применении, не требует технического обслуживания, обладает суперсовременным дизайном. Он сэкономит ваше драгоценное время, приготовит вам превосходные супертосты, дающие заряд бодрости на весь день, и вообще станет для вас лучшим другом и членом семьи. ...“⁶¹

Co se týče oslovení mezi postavami, především Levčik a Důra, používají často slovo: блин. Tento hovorový obrat je především typickým pro teenagery. V případě dvou hlavních postav však toto oslovení navzdory jejich věku, který už dávno překonal hranici dvaceti let, neustále přetrvává.

---

⁶¹ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 182-183

Argot, který užívá ve větší míře postava Levčika je pravděpodobně moskevský pouliční slang obchodníků. V dramatu se také občasně setkáme se surovými přirovnáními k určitým znakům některých národů. Pro ilustraci jazyka dramatu dokládáme ukázkou ze scény, kdy Levčik a Důra vystoupí na vlakové zastávce.

„ЖЕНЩИНА («а» - каает, «г» - каает, «и» - каает). Ну, вообще Эрмитаж. Я чуть не родила вся. На фигура в этой дырдре вообще только вылезли.

МУЖЧИНА («акает, «г» - каает, «и» - каает). Нормально чё. Путёво накосили.

ЖЕНЩИНА (ставит сумки на пол). Как они тут только живут вообще? Засрались все. Фу! Ты видел, ногти, у них какие?

МУЖЧИНА (ставит сумки на пол). Чё?

ЖЕНЩИНА. Ногти вообще у них...В Эрмитаже такого не увидишь. Как у негров этих ногти. Видел ногти?

МУЖЧИНА. Ну, блин. Не видел...“

(...) „МУЖЧИНА. Нормально накосили, чё ты.

ЖЕНЩИНА. Сколько, нормально?

МУЖЧИНА. Нормально.

ЖЕНЩИНА. Чё секрет, что ли, блин?

МУЖЧИНА. Пять сумок, допустим, сбагрили, устраивает?

ЖЕНЩИНА. Ни фигура! Мощно.

МУЖЧИНА. Ну, дак...“⁶²

Z hlediska syntaxe se repliky postav ve většině případů omezují na jednoduché věty a základní sdělení střídané delšími monology

Jazyk scénických poznámek je hovorový bez vulgarismů a stylisticky zabarvených slov.

Pouze v úvodní scénické poznámce popisující, kde se děj odehrává, se v náznaku setkáme s vulgarismem. Ten je ale okamžitě nahrazen spisovným výrazem. *„Ну и засра. ...Ну и нечистоплотная ты барышня (...“⁶³*

---

⁶² Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 179-180

Na začátku prvního dějství se autor ve scénické poznámce stylizuje do postavy vypravěče a obrací se ke čtenáři potažmo divákovi. Užívá při tom druhé osoby plurálu: „*Ну что зайдем? Погреемся? Заходим. Ничего вроде. Не позорно. (...)*“

„*Что здесь у нас есть? Посидеть есть где? Есть. (...)*“⁶⁴

Při analýze dramatu jsme opět vycházeli jak z textu originálu, tak překladu. Ten vytvořila Daria Ulrychová v roce 2004.

Po srovnání obou textů je možné říci, že překladatelka jazykově vystihla silnou vulgárnost a expresivitu replik postav i světlých okamžiků, které se v *Černém mléce* vyskytují.

V některých částech se překlad liší od ruského originálu. Například když Důra přirovnává čekárnu k Ermitáži. Do češtiny je Ermitáž přeložena jakou Louvre.

Zde je zcela zřejmé, že autorka překladu chtěla, aby český divák pochopil k čemu je vlastně čekárna přirovnána. Jelikož většina mladých lidí absolutně neví, co to ta Ermitáž je.

Zatímco pařížský Louvre zná každý. Těchto rozdílů však v českém textu mnoho nenajdeme.

5.4 Prostor a čas hry

Drama se odehrává na vlakové zastávce v Rusku „*где-то посередине Необъятной Родины Моей*“,⁶⁵ jak autor toto místo popisuje. Je tak nepodstatné, že ani vlaky zde nezastavují jen lokálka třikrát denně.

Již v úvodu je naznačeno, že tato zastávka uprostřed pustiny, kolem které je pravděpodobně jen malá osada není zrovna v pořádku. Jednoznačně by takto neměl vypadat obraz nového Ruska. „*Уж больно здесь все какое-то не такое... Даже очень не такое. Такое не такое, что кричать хочется, вопить, орать, что бы*

---

⁶³ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 177

⁶⁴ Тамtéž, с. 178

⁶⁵ Тамtéž, с. 177

только услышала: «Ну и засра...Ну и нечистоплотная ты барышня, Родина Моя Необъятная!» А услышит ли? Поймёт? Задумается? Не знаю...»⁶⁶

Nejprve se dozvídáme, že zastávka se jmenuje Zemřelá a jak také jinak by se měla jmenovat zastávka uprostřed ničeho, když vlastně samotná zastávka téměř neexistuje. Její skutečný název je Mochovoje, což se dozvídáme až v průběhu hry. Vedle železniční trati stojí dům – zastávka. K jejím dveřím vede úzká cestička vyšlapaná ve sněhu. Stěny uvnitř jsou nabarveny na tmavě zeleno, uprostřed místnosti stojí dvě polstrované vlakové lavice. Samozřejmě zde najdeme i pokladnu, na zamřížovaném okně je přilepený papír s mnohoznačným nápisem KONEC.⁶⁷

Děj hry začíná v listopadu, venku je zima a už napadl i sníh. Celkově je příběh zasazen do dvanácti dnů, avšak důležitý jen pouze den první, kdy na stanici přijíždí mladý milenecký pár a poslední, když spolu oba odjíždějí se svým dítětem. Deset dní mezi těmito dvěma situacemi zahrnuje Důřin porod a Levčikův prodej toastrů lidem ve vedlejších osadách, ty ale nejsou zahrnuty do textu.

Čas na tomto bohem zapomenutém místě, se zastavil. Což dokládá i replika jedné z postav. Starý pomatený alkoholik Mišky obviňuje Pokladní, že zničila ruský národ. „*МИШАНЯ. Ааа - ты... Вот тебя мне и надо. На хрена геноцид русскому народу устроила?!*

КАССИРША. По случайности, Мишенька.

МИШАНЯ. Нееееет... Специально ты. По указке запада. Спецслужб ихних. Я все про тебя знаю, пани Каплан... В Ленина кто стрелял?!

КАССИРША. Мишка, хватит, а...

МИШАНЯ. Говори! Имена. Адреса. Явки... А армию кто разрушил?! Говори!

КАССИРША. Я, наверно, кто...

МИШАНЯ. Правильно. А пенсии где, пособия, фонды... Украла?!»⁶⁸

---

⁶⁶ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 177

⁶⁷ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005

⁶⁸ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 199

Celkově působí první dějství dramatu, jako by se příběh odehrával v době ještě před rozpadem Sovětského svazu, ačkoli ve skutečnosti je tato doba dávno pryč. To už je dávná minulost. Na vesnicích se přesto neustále pálí načerno vodka, lidé jsou takřka odříznuti od okolního světa, není tu dostatek běžně užívaného zboží ani potravin.

5.5 Témata

Vasilij Sigarev v dramatu *Černé mléko* opět naráží na základní téma, které souvisí se způsobem života společnosti v současném Rusku. Jak ve městě, tak v ruské provincii.

Dotýká se však i tématu nalezení vlastního já v době, která nám diktuje jak se máme chovat, jak vypadat a jak myslet.

5.5.1 Město versus vesnice

Společnost ve městech je zmítaná alkoholem, drogami, násilím a sexem. Tuto zkaženost moderního světa můžeme v dramatu pozorovat na postavách Levčika a Důry. Oni jsou symbolem města. Jsou mladí, lehkomyšní, žijí okamžikem a jedině, co je v jejich životě důležité, jsou peníze. Jsou ovlivněni společností, ve které žijí a které se, ať chtějí nebo ne, musí přizpůsobit. Jinak v ní nemohou nepřežít.

Denně vidíme v televizi vraždy, násilí, korupci a mnoho dalších pro nás již zcela běžných věcí. Obklopují nás dvacet čtyři hodin denně a my si na ně postupně zvykáme a přestáváme je vnímat. Morální pravidla o tom, co je dobré a co je špatné přestávají fungovat. Zprávy jsou jako černá kronika, a to nás baví. V důsledku toho si přestáváme uvědomovat, že ty pravé hodnoty – soucit, lidskost, láska, se ze společnosti pomalu vytrácejí.

Dramatické postavy Levčika a těhotné Důry jsou představitelé tohoto světa, a proto je jasné, že ve chvíli, kdy tito dva přijíždějí do zapadlé vesnice uprostřed Ruska musí dojít ke střetu.

Dochází zde k rozporu mezi starým Ruskem symbolizovaným vesnicí a jejími obyvateli a novým Ruskem.

Ačkoli jsou lidé z vesnice naivní, možná i hloupí a ve většině případů alkoholici kteří žijí jen díky závislosti na páence, oni si důležité společenské hodnoty zachovávají a především v ně věří.

Prostřednictvím tohoto absolutního rozporu života ve městě a na vesnici, se snaží Vasilij Sigarev ukázat obraz života po rozpadu Sovětského svazu, který se ale dosud nezměnil.

5. 5. 2 Sebeuvědomění v jinak rutinním toku života

Toto téma je v dramatu *Černé mléko* spojeno především s postavou mladé těhotné dívky Důry, která na krátký okamžik vyklouzne ze zaběhnutého kola života a pokusí se o nápravu sebe sama.

Již od začátku děje vůbec ni nenasvědčuje tomu, že by měla Důra ze svého těhotenství radost. A proč by taky měla mít. Její partner ji miluje jen ve chvíli, kdy mu pomůže vzít tašky se zbožím. Ani ostatní lidé se k ní nechovají jiným způsobem, než před těhotenstvím. Těhotenství a dítě, které nosí, je pro ni jen přítěží. Jako dívka, která se ve městě pohybuje v ne příliš vysoké společnosti jiné chování nezná a také nemá důvod se na své dítě těšit. Proto je pro ni překvapením, že lidé na vesnici jsou jiní.

Přerod člověka a uvědomění si vlastního já a hodnot, které jsou pro něj důležité. Respektive by měly být důležité pro všechny. To vše se děje ve chvíli zrodu dítěte, které může být lepší než jeho matka, než celá společnost.

Při porodu spatří Důra Boha a začne věřit, že má ona i její dítě právo na jiný život, než jaký vedla doposud po boku Levčika.

„МЕЛКИЙ. Сукой быть устала.

ЛЕВЧИК. Кем?

МЕЛКИЙ (встала). Сукой. Сукой среди сук. Потому что там модно быть сукой. Модно всех ненавидеть и презирать. Ты глядишь на них и сучеешь. Они глядят на тебя и тоже сучеют. Круговая порука. Там все обречено. К тебе на

улице подходит мальчик, просит на хлеб, а ты посылаешь его. Хотя что-то в тебе хочет дать ему эти жалкие деньги. Но ты посылаешь. Потому что никто не дает, а почему я должна. Я не должна. И ты посылаешь его. А потом еще и выдумываешь, что он зарабатывает больше тебя. А на самом деле он не зарабатывает вообще...

ЛЕВЧИК. Какой мальчик, ты чё...

МЕЛКИЙ. А я не хочу так больше. Я хочу, чтобы как человек.... Как тетя Паша. Как все они. Вот так хочу. Ты им говно, а они тебе добро. И еще извинятся, что мало дали. Вот так я хочу. И чтобы моя дочь также. Чтобы не думать, какая же я все-таки сука. Чтобы не мучится. Понятно? Понятно тебе?!“⁶⁹

Porod je velmi závažná a silná událost a Důra si právě během něj uvědomí, že chce být někým jiným, snad i lepším a žít na vesnici, kde mají lidé k Bohu blízko. On jim se vším pomůže, je neustále s nimi.

Vasilij Sigarev se zde zaměřuje na víru v Boha a na to, co věřit znamená v novém Rusku, ale nejen tam, po celém světě. Důra se obrací k Bohu a doufá, že jí pomůže a že už ji neopustí. Tak se i my v těžkých chvílích života obracíme k Bohu a čekáme, že nám pomůže. Víra, ale není jen o přáních, která se splní během chvíle. Důra žádá Boha o pomoc, volá ho, ale nevěří v něj. „Господи, дай мне силы! Дай мне силы, Господи! Дай мне силы, ПАПОЧКА! Я люблю тебя, ПАПОЧКА! Люблю тебя, ПАПОЧКА! Люблю! Люблю! Люблю! Дай мне силы, ПАПОЧКА! ПАПОЧКА МОЙ!!!! ПАПОЧКА!!!!!!!“⁷⁰

Ve chvíli, kdy se vrací do svého starého života naopak Boha obviňuje a také všechny kolem, že jí nepomohli. Nemůže žít, podle svých představ, a to se jí nelíbí. „(...) Я всех вас ненавижу! Всех вас, суки! Суки! Суки! Позорные суки! (...)“⁷¹
„Я тебя ненавижу!!! Пошел ты в жопу!!! Пошел ты в жопу!!! Ты мне не нужен!!! Я тебе не дочь!!! Ты мне никто!!! Я не хочу тебя!!! Это ты сука!!!“

⁶⁹ Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 216

⁷⁰ Тамtéž, с. 222

⁷¹ Тамtéž, с. 222

*Ты, а не я!!! Ты это сука!!! Понял!!! Понял!!! Понял!!! Понял!!!!
Поняяяяяяяяя!!!!!!!!!!!!!!*⁷²

Lidé se spoléhají na zásah zhůry, ale sami pro to, co chtějí, nic neudělají. Stejně, jako Důra.

5.6 Název dramatu

Název hry vychází z poslední scény, respektive poslední scénické poznámky autora. Láhev s kravským mlékem, které dala Levčikovi a Důře teta Paša na cestu pro dítě, aby mělo co jíst, padá před jejich odjezdem na zem a rozbíjí se. Mléko se mísí s prachem na špinavé podlaze v čekárně. Mladý pár odjíždí.

*„Остаётся только чёрная лужа на полу. Но в ней почему-то отражается не потолок, а небо. Ночное небо. Луна отражается. Планеты. И звёзды. Много звёзд. Миллионы. Миллиарды. Вся вселенная в этой луже отражается. И звёзды мерцают в ней. Горят. Светятся. И вот она уже не черная, а снова белая. Белая, как молоко. Белая, как снег. Белая, как...”*⁷³

Název Černé mléko, opět není názvem jednoznačným a vycházejícím pouze z této scény. Nalezneme zde, jako ve většině dramát Vasilije Sigareva i rovinu metaforickou.

Láhev s mlékem, která se rozbije o podlahu, představuje současnou společnost, její rozpad a ztrátu veškerých hodnot.

Vasilij Sigarev však v samotném závěru vyjadřuje naději na nápravu společnosti a znovu nalezení hodnot lidského života, které jsou opravdu důležité.

---

⁷² Сигарев, В.: Агасфер и др. пьесы, Коровакниги, Москва 2005, с. 223

⁷³ Тамtéž, с. 223

6 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNĚ ORIENTO VANÝCH DRAMAT

Základní kámen nového sociálního dramatu položil Maxim Gorkij svou sociálně-filosofickou hrou *Na dně*, v níž se objevují typické obrazy ze života soudobých Rusů, stejně tak jako v dramatech Vasilije Sigareva.

Sociální drama se vyznačuje velmi ostrou sociální kritikou, která vychází z reálného života lidí. Zaměřuje se na určitou skupinu osob, která se zdá být pro danou sociální třídu charakteristickou a zobrazuje ji v jejím přirozeném prostředí.

Snaží se o zachycení morálních pravidel a chování lidí v dané společnosti. Touží zobrazit realitu pravdivě a bez příkras.

Hry Vasilije Sigareva se však od tradičního pojetí sociálních dramát v něčem liší. Maxim Gorkij ve svém dramatu popisuje život na dně určité ohraničené skupiny lidí vyvržených ze společnosti, která žije v noclehárně. Vasilij Sigarev ve svém dramatu *Plastelína* tuto hranici přesáhl a zobrazil dno života v mnohem větším měřítku. *„События пьесы происходят в различных местах небольшого российского городка, в этих событиях принимают участие люди различной социальной принадлежности и возраста. Но разворачиваемая перед нами картина жизни родственна горьковскому «На дне» кричащим несоответствием тому, что может быть признано нормальной человеческой жизнью: пауперизмом, изуродованностью быта персонажей из-за тяжелых материальных условий, а временами и просто ужасающими обстоятельствами их судеб.“*⁷⁴

V dramatu *Černé mléko* se tato hranice ještě více rozšiřuje a postihuje prakticky celé Rusko. Výjimkou není město ani vesnice. Všude žijí lidé na okraji společnosti mají jen rozdílné podmínky pro život. Zatímco lidé ve městě se ženou do záhuby kvůli novým technologiím, drogám a pokřiveným společenským normám, které se staly součástí jejich života, provinční oblasti ničí alkohol, nezaměstnanost a neznalost okolního světa.

---

⁷⁴ Корзов, Ю. И. *Горьковская традиция в современной драматургии*: [cit. 2011-12-05] dostupné z WWW: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rli/2008_12/korzov.pdf

7 ČERNÝ REALISMUS V SOCIÁLNĚ ORIENTO VANÝCH HRÁCH VASIJE SIGAREVA

Dramata Vasilije Sigareva, která jsme v naší práci podrobili analýze, bývají často označována jako východní paralela coolnes dramatiky. Nalezneme v nich však mnoho rozdílů a prvků, která se rámcově tomuto modernímu směru dramatu vymykají a vytváří tak specifickou skupinu. Vasilij Sigarev se ve své tvorbě estetikou černuchy inspiruje, doplňuje ji ovšem o nové prvky, čistě příznačné pouze pro jeho dramata.

Černuchy Vasilije Sigareva nejsou jen statickým obrazem reality. Naopak mají mnoho rovin, které se nám postupně odkrývají. Stejně tak jsou i jejich názvy mnohoznačné, plné metafor a skrytých významů.

Témata, jež si Vasilij Sigarev vybírá jsou pro černý realismus typická. Jsou jimi problémy současné moderní společnosti a základní otázky lidské existence v tomto světě, jako jsou: víra, láska, smrt, hledání vlastní osobnosti, vztahy, rodina, alkoholismus, sex a mnoho dalších.

Typickým opakujícím se tématem Vasilije Sigareva je obraz života v ruském provinčním městě, jak je tomu v obou námi analyzovaných dramatech. Přičemž v Černém mléce zachází autor ještě dál a zobrazuje život v ruské osadě.

Dalším společným rysem zařazujícím tyto dvě dramata do černého realismu, je jazyk. Ten je ve většině případů hovorový se značným množstvím vulgarismů a slangových výrazů. Prostřednictvím jazyka se nám Vasilij Sigarev snaží co nejvíce přiblížit prostředí, ve kterém se děj odehrává.

Výjimkou se pak stávají scénické poznámky, především v dramatu Černé mléko, které mají lyrický charakter a v nichž se dokonce objevuje vypravěč, což rozhodně není typickým prvkem černuchy.

Hlavními postavami dramát se stávají mladí lidé, kteří jsou nuceni se přizpůsobit svému prostředí a přijmout jeho pravidla.

Výběr hlavních hrdinů potažmo hrdinek se také v mnohém liší od tradičních postav černého realismu - prostitutek, bezdomovců a alkoholiků. Ač jejich chování a především slovník absolutně zapadají do estetiky černuchy. Hlavním hrdinou Plastelíny je dospívající chlapec Maxim, který je zobrazen jako romantický hrdina, proti němuž se spikl celý svět.

Ústřední postavou *Černého mléka* se stává pětadvacetiletá těhotná Důra, která prochází procesem prozření a nalezení sebe sama prostřednictvím Boha, který jí má v tomto procesu pomoci.

Z hlediska kompozice jsou zejména v *Plastelině* pro černý realismus charakteristická krátká dějství, která připomínají filmové záběry. Zvláštností se zde stává retrospektivní scéna na začátku děje. V dramatu *Černé mléko* už je děj autorem rozdělen pouze do dvou dějství, v nichž má plynutí času lineární charakter. Toto rozdělení do dvou částí se postupně stává typickým znakem dramát Vasilije Sigareva.

Do dramát tohoto mladého ruského autora proniká zvláštní poetika, která s sebou přináší světlé okamžiky, které děj ozvláštňují a zároveň prosvětlují. V *Plastelině* jsou těmito prvky například dívka jménem Táňa, kterou Maxim miluje. Tato postava kolem sebe šíří jakési bílé světlo a navíc se v poslední scéně ukazuje v bílých botách. Bílé boty a bílé šaty má na sobě i nevěsta. Ačkoli v první chvíli není jasné, co přesně bílá barva značí. Postupem času si uvědomíme, že se stává symbolem poetičnosti, těchto jinak temných scén. Navíc je drama *Plastelína* protkáno řadou magických prvků například černá kočka přebíhající přes cestu, zakryté zrcadlo v domě mrtvého spolužáka a snových obrazů hlavního hrdiny.

Se symbolem bílé barvy se pak setkáme i v *Černém mléce*. V poslední scéně se na špinavou podlahu čekárny rozlévá mléko, které nejprve černá a posléze je opět bílé. Stává se symbolem naděje.

Jak zjišťujeme hry Vasilije Sigareva, nejsou až tak černé. Jsou zcela unikátní svou zvláštní poetickou linkou, která se jimi proplétá a přináší naději na nápravu celé společnosti, i když mnohdy jen na kratičký okamžik.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo odhalit, do jaké míry jsou sociálně orientovaná dramata *Plastelína* a *Černé mléko* napsána ve stylu černého realismu.

Jakým způsobem se tyto hry odlišují od klasického pojetí černého realismu a jakými osobitými poetickými prvky se tato dramata vyznačují, jsme zjistili prostřednictvím analýz námi vybraných dramatických textů Vasilije Sigareva.

V první kapitole s názvem *Osobnost a tvorba Vasilije Sigareva* jsme se zabývali životem tohoto mladého ruského dramatika, protože jak sám autor tvrdí, je jeho tvorba inspirovaná situacemi, které on sám prožil. Stručně jsme také charakterizovali jeho tvorbu a následně jsme ji rozdělili do dvou skupin. První obsahuje hry inspirované klasickou literaturou a druhá dramata, která jsou psána estetikou černého realismu.

Následuje kapitola o cool dramatu a „černuše“, která popisuje a blíže charakterizuje tyto dva paralelní styly moderního dramatu. Poté, co jsme provedli analýzu her *Plastelína* a *Černé mléko* z hlediska formálního i obsahového, zjistili jsme, že se v těchto dvou konkrétních dramatech objevují prvky černého realismu v oblasti tematiky, jazyka a kompozice dramatu *Plastelína*. Vasilij Sigarev si jako témata svých her vybírá okamžiky ze života obyčejných lidí. Témata, která si autor volí jsou do jisté míry univerzální a způsob, jakým o nich píše je důvodem, proč se jeho hry staly populární i za hranicemi Ruska.

Krátké dialogy plné vulgarismů, expresivně zabarvených slov a argotu, jsou typickou ukázkou hlavních znaků černého realismu v těchto dramatech. Jejich účelem je vyvolat u čtenáře respektive diváka určitý názor na danou situaci.

Rychlé skoky mezi místy děje se projevují v kompozici hry *Plastelína* a připomínají tak filmové záběry, prostřednictvím kterých se Vasilij Sigarev snaží aktivizovat diváka.

Díky analýze dramatu a následnému srovnání hlavních rysů a charakteristických prvků černého realismu jsme také zjistili, že *Černé mléko* a *Plastelína* obsahují zvláštní osobitou poetiku autora, která se zcela odlišuje od tvorby jiných autorů píšících dramata estetikou černého realismu.

Cílem naší práce bylo zjistit do jaké míry a v jakých konkrétních prvcích se projevuje černý realismus, v námi vybraných hrách uralského dramatika Vasilije Sigareva.

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

- 1) ARISTOTELES: *Poetika*. Svoboda, Praha 1996.
- 2) HOFFMANNOVÁ, Andrea.: *Násilí v díle Marka Ravenhilla, Martina Donaghana a Sarah Kaneové*. Olomouc, 2001. disertační práce (Ph. D.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta
- 3) HOŘÍNEK, Z.: *Cesty moderního dramatu*. nakl. Studia Ypsilon, Praha 1995.
- 4) HRDLÍČKA, M; GROMOVÁ, E.: *Antologie teorie uměleckého překladu*. Ostrava 2004.
- 5) KRAUS, K.: *Divadlo ve službách dramatu*. Divadelní ústav, Praha 2001.
- 6) KŘIVÁNKOVÁ, Blanka.: *Cool and after?*. Londýnské jaro 2002. Svět a divadlo, 13, 2002, č. 3., s. 74
- 7) LUKEŠ, M.: *Umění dramatu*. Melantrich, Praha 1987.
- 8) MUKAŘOVSKÝ, J.: *Cestami poetiky a estetiky*. Československý spisovatel, Praha 1971.
- 9) PAVLOVSKÝ, P.: *Základní pojmy divadla*, teatrologický slovník. Nakladatelství Libri a Národní divadlo, Praha 2004.
- 10) PAVIS, P.: *Divadelní slovník*. Divadelní ústav, Praha 2004.
- 11) PROCHÁZKA, M.: *Znaky dramatu a divadla*. Panorama, Praha 1988.
- 12) SIGAREV, V.: *Černé mléko*. Program činohry Národního divadla, Praha 2004.
- 13) VELTURSKÝ, J.: *Drama jako básnické dílo*. Host, Brno 1999.
- 14) ZICH, O.: *Estetika dramatického umění*. Panorama, Praha 1987.
- 15) ДАВЫДОВА, М.: *Конец театральной эпохи*. АНО, „Золотая маска“, ОГИ, Москва 2005.
- 16) ГРОМОВА, М. И.: *Русская драматургия конца XX – XXI начала века*, Москва, Изд. Флинта, Наука, 2005.
- 17) СИГАРЕВ, В.: *АГАСФЕР И ДР. ПЬЕСЫ*, КОРОВАКНИГИ, Москва 2006.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- 1) HOFFMANNOVÁ, Jana.: *Vliv „cool“ dramatiky a drsný jazyk současných českých her*: [online] [2011-12-05] dostupné z WWW: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/kongres/tretiI/57.pdf>
- 2) KOLJADA, Nikolaj. Tereza Krčálová (překlad). *Student*: [online] [použito 2001-03-08] dostupné z WWW: <http://www.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=7208>
- 3) КОРЗОВ, Ю. И. *Горьковская традиция в современной драматургии* [použito 2011-12-05] dostupné z WWW: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rli/2008_12/korzov.pdf
- 4) ЛИПОВЕЦКИЙ, Марк. *Расходные стратегии, или Метаморфозы „чернухи“*[online]“Новый Мир“ 1999, №11 [použito 2001-12-10] dostupné z WWW: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/1999/11/lipowez-pr.html
- 5) SATKOVÁ, Jana. *Hry Josea Penhalla a jejich české inscenace* [online] [použito 2001-12-10] dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/whftpu/81209-138464181.pdf>
- 6) СИГАРЕВ, В.: [online] [použito 2001-12-10] dostupné z WWW: www.vsigarev.ru
- 7) *Tatka střílí góly*: [online] [použito 2011-12-14] dostupné z WWW: http://www.bezrucí.cz/pdf/program_tatka.pdf

РЕЗЮМЕ

Целью данной дипломной работы на тему Чёрный реализм в социально ориентированных пьесах Пластилин и Чёрное молоко уральского драматурга Василия Сигарева является характеристика особенной поэтики и важные черты чёрного реализма в драматическом творчестве настоящего современного драматурга.

Василий Сигарев, молодой русский драматург, сценарист и режиссёр, стал благодаря своим очень суровым и откровенным театральным текстам необыкновенно известным не только по всей России но тоже по всей Европе.

Для работы мы выбрали метод анализа пьес, при помощи которых мы попробовали показать специфические черты чёрного реализма в пьесах *Чёрное молоко* и *Пластилин*. Благодаря этим двум пьесам Василий Сигарев оказался в центре внимания театральных критиков и зрителей.

В работе мы будем исходить из театральных текстов, специальной литературы, которая занимается теорией и историей драмы и конечно из источников интернета.

Работа состоит из нескольких частей, в которых мы ознакомились, прежде всего, с жизнью Василия Сигарева, специфическими чертами „cool“ драмы и после того с чёрным реализмом, который тоже называют „чернухой“ так как пьесы Василия Сигарева включают в восточный параллель cool драмы. Потом мы перешли к самому анализу пьес Василия Сигарева и характеристике социальной драмы в целом и конкретно в пьесах Василия Сигарева. В конце работы мы попытались с определением конкретных особенных черт и характеристических черт чёрного реализма.

Первая статья, называющаяся *Личность и творчество Василия Сигарева* здесь мы ознакомились с жизнью Василия Сигарева, мы узнали, что его включают в так называемую „Уральскую школу“ или „школу Коляды“.

Тогда же здесь разделено творчество Василия Сигарева в две части. К первой группе пьес принадлежит те, которые вдохновляются в классической литературе

например *Метель* А. С. Пушкина. Вторая группа состоит из пьес, которые написаны эстетикой чернухи например *Чёрное молоко*, *Пластилин*, *Детектор лжи*, *Божьи коровки возвращаются на землю* и другие.

В этой первой статье мы тоже узнали, что Василий Сигарев не является только драматургом но и сценаристом и режиссёром. В 2009 году он дебютовал со своим фильмом *Волчок*, который получил высшую премию в фестивале русских фильмов Кинотавр в Сочи в июне 2009 году.

Вторая статья несёт название *Cool драма и её главные черты* и в ней мы описываем откуда появилось название этой драмы и где она развивалась.

Английское слово cool (coolness) значит – холод, сдержанность, бездушие и ироническое отвлечение точно постигает главную мысль этого современного направления драматического искусства. Также мы можем встретиться с названием *in-yer-face*, который происходит из американского сленга спортивных журналистов и в театральную и обще искусственную среду он попал на границе осмдесятых и девятыдесятых годов. В первое это название появилось в текстах английского критика Alex Sierz.

В термин cool драма обыкновенно включают театральное творчество генерации молодых европейских авторов половины девятыдесятых годов двадцатого века. Их творчество открыло раньше темы – табу, которые не однократ вызвали у зрителей шок.

Главным намерением cool драмы, это не шок, а попытка правдиво точно показать межчеловеческие отношения в современном обществе. Темы этих пьес cool драмы открывают сексуальные отклонения, секс вообще, искание идентичности, изнасилование, наркотики и алкоголизма. Также эта статья занимается языком использованным в этих пьесах.

Центром развития cool драмы является театр The Royal Court Theatre в Лондоне. Творчество этих авторов принесло с собой новый способ писания пьес, которые изображали современное общество, его мораль, общественные нормы и суровую действительность жизни.

Статья „*Чернуха*“ рассматривает какой-то параллел cool драмы время и условия, в которых она в России развивалась.

Чёрный реализм, как культурное направление появилось в России в шестыдесятых годах, значит ещё перед концом советского времени и получило название чернуха. В этой главе мы узнали как чёрный реализм развивался и

как он выглядит в современном театре. Какие герои он себе выбирает и какими темами он интересуется сегодня и какими он интересовался в своём начале.

В следующей статье с названием *Изображение жизненного дна в современном русском обществе* занимаемся сравнением героев и места их жизни в пьесе Максима Горького *На дне* и героями пьес Василия Сигарева *Пластун* и *Чёрное молоко*. При этом сравнении мы узнали что Максим Горький описывает определенную группу людей, которых общество извергло и они оказались в ночлежке на самом дне общества. Но Василий Сигарев заходит ещё далее. Он изображает границу общества как небольшой город где-нибудь в России, так он это делает в пьесе *Пластун*. Здесь ясно, что он распространяет округ дна общества. Но в пьесе *Чёрное молоко* он заходит ещё далле и дно общества изображает как всю Россию.

В это время, когда мы уже знаем что такое чёрный реализм, где и когда он начал развиваться, знаем что такое соул драма мы перейдем к анализу сначала пьесы *Пластун* и потом пьесы *Чёрное молоко*.

Во-первых, *Пластун*. В этой статье, которая состоит из нескольких частей мы рассматриваем сюжет пьесы, в котором отражается жизнь Василия Сигарева, прежде всего его детство. Вообще, по словам автора, все пьесы василия стгарева вдохновяваются реальностью жизни авора или людей, которые ему близки. Далле мы уделяем внимание сначала главным и пото тоже побочным героям пьесы. Главным героем здесь является мялчик Максим. Которого воспитывает бабушка в городке где-нибудь в России. Он в этой пьесе выобразен романтическим героем против, которому стоит всё общество. Мы тоже здесь можем встретиться с героями как напримар девушкой Таней, которую Максим любит, или его бабушкой и другом Лёхой и много другими героями.

Тожe мы занимались композицией пьесы, которая состоит из тридцати трёх действий, языком и времём в которой действие *Пластуна* происходит.

Мы коснулись важнейших тем пьесы. Ими являются созревание малчика в мире без прав на хорошую и нормальную жизнь в которой почти всё хорошее резко кончится или открывает свою хорошую маску под которой прячется только ненависть, смерть и всё зло мира. Смерть является второй большой темой драмы. Она начинает и закончивает действие *Пластуна*. Со смертью мы встречаемся во время всё пьесы. И последней темой любовь и

междучеловеческие отношения, которые в этом мире как-то не функционируют. Любовь – это только секс и насилие и междучеловеческие отношения – это только ругательные слова и опять же насилие. Только отношение между Максимом и его бабушкой выполнено любовью.

Название пьесы очень метафорическое как являются и все пьесы Василия Сигарева. Нам можно только гадать происходит ли название от детской игрушки или от чего-то другого.

Статья, в которой мы занимаемся пьесой *Чёрное молоко* разделена тоже в несколько частей. Опять же здесь описана композиция пьесы. В Чёрном молоке мы встречаемся с разделением действия в две части. Это характерная черта дальнейших пьес Василия Сигарева.

Героями *Чёрного молока* являются Левчик и его девушке Мелкий но на самом деле она по имени Шура. Они приезжают в небольшой посёлок, который расположен поблизи вокзала где –нибудь посереде России. Они здесь продают тостеры и люди их быстро покупают, потому что они думают, что в них можно печь хлеб. Здесь происходит трагикомическая часть пьесы. Мелкий и левчик приезжают туда из города и здесь появляется первая тема пьесы, в которой стоит против себе современный мир города и деревни. Большая пропасть между этими двумя мирами электроники, секса, насилия и двух тёмных сторон жизни в городе и алкоголизмом, простотой, наивностей но откровенностей и охотой помочь, которую символизирует деревня. Это всё найдем в теме Город против деревни.

Мелкий приезжает в вокзал беременным и здесь рождает своего ребёнка. Здесь появляется вторая тема пьесы. Процесс выискания собственного я во время родов и встреча с Богом.

Тожe в этой части обращаем внимание на язык пьесы, время и место в котором действие происходит.

Последняя часть анализа – это название *Чёрного молока*, которое происходит из последней отметки автора, в которой по полу разливается молоко, которое чернеет от грязи на полу но потом оно опять становится белым. Здесь Василий Сигарев оказал свою надежду на улучшение общества и условий современной жизни, не только в России но по всем мире.

В статье с названием *Характеристика социально ориентированных пьес* мы узнали о том что основу новой социальной драмы положил Максим Горький своей пьесой *На дне*, в которой появляются типические изображения жизни современного общества в России, это одинаково как и в пьесах Василия Сигарева.

Социальная драма обозначается очень острой социальной критикой, которая происходит из реалистической жизни людей. Она обращает внимание на определенную группу лиц, которая характеристична для данного социального слоя и изображает эту группу людей в естественной среде.

Она пробует показать моральные правила и поведению людей в данном обществе. Она стремится изобразить реальность правдиво и без всяких украшений.

Пьесы Василия Сигарева не так типичные социальные драмы. Посредством их он делает какие-то социальные студии общества, это правда но он отличается. Максим Горький в своей пьесе описывает жизнь определенной группы людей на дне общества в малой ночлежке. Василий Сигарев в своей пьесе *Пластинин* изобразил как дно общества весь город и его жителей. Так как он хорошо знает какая жизнь в периферии России. Он сам вырос в небольшом городке на Урале. Тема периферии для его пьес характерна.

В последней статье мы изобразили определённые черты чёрного реализма, которых мы подыскивали во время анализа пьесы *Пластинин* и *Чёрное молоко*. Мы тоже узнали что в творчество Василия Сигарева неоднозначное и оно пользуется несколькими слоями, о которых мы не узнаем только после первого чтения. Одинакового тоже названия этих пьес метафоричны.

Из характерных знаков чёрного реализма мы подыскивали язык, который весь заполнен ругательными словами и сленгом. Потом темы, которые Василий Сигарев выбирает типичны для чёрного реализма. Они все обращают внимание на современное общество и его жизнь и проблемы. Они изображают – любовь, смерть, междучеловеческие отношения, алкоголизм, секс и других.

И потом мы тоже подыскивали нетипичные черты. Которые особенны только творчеству Василия Сигарева. Например это главные герои в пьесе *Пластинин* мальчик Максим и в *Чёрном молоке* Мелкий или Шура, которая беременная.

И тоже мы часто встречаемся с белым цветом, который символизирует надежду в улучшение общества. Это всё и на много больше нетипичные черты чёрного реализма в пьесах уральского драматурга Василия Сигарева.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Slezáková Barbora

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky FF UP

Název práce: Černý realismus v sociálně orientovaných hrách *Plastelína* a *Černé mléko* uralského dramatika Vasilije Sigareva

Počet znaků: 87 814

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 24

Klíčová slova: cool dramatika, „černucha“, černý realismus, sociální drama, Vasilij Sigarev, moderní společnost

Krátká a výstižná charakteristika práce

Práce se snaží o zachycení a popsání prvků černého realismu ve vybraných dramatech uralského dramatika Vasilije Sigareva. Pomocí analýzy her *Plastelína* a *Černé mléko* zachycuje tato práce také čistě osobité poetické prvky v díle tohoto mladého ruského autora. Práce se také zaměřuje na jeho životopis, jelikož hry jsou mnohdy inspirovány jeho vlastními zážitky. V neposlední řadě práce popisuje, co to vlastně je černý realismus a jeho západní paralela cool dramatika.